

สถานการณ์และการดำเนินการ เกี่ยวกับการลงโทษและการบังคับโทษประหารชีวิต ในประเทศไทยและข้อเสนอแนะ

กระทรวงยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม

เอกสารเผยแพร่ในงานประชุมวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 17
“พัฒนากระบวนการยุติธรรม สร้างความเชื่อมั่น นำความยุติธรรมสู่ประชาชน”
ระหว่างวันที่ 22 - 23 เมษายน 2562

**สถานการณ์และการดำเนินการเกี่ยวกับการลงโทษ
และการบังคับโทษประหารชีวิตในประเทศไทยและข้อเสนอแนะ**

1. ความเป็นมา

1. เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2558 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะนโยบายการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและหลักสิทธิมนุษยชนเสนอต่อนายกรัฐมนตรี ในครั้งนั้น รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเร่งดำเนินการจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดทำรายงานผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินงานดังกล่าวในประเด็นต่าง ๆ ให้ครบถ้วนเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี ในการนี้ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ดำเนินการเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของคณะกรรมการสิทธิฯ ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “โครงการศึกษาความเป็นไปได้ของการยกเลิกโทษประหารชีวิตตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2” เมื่อปี 2557 จัดทำโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และมหาวิทยาลัยมหิดล ได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลทั้งในและระหว่างประเทศเกี่ยวกับแนวคิดการยกเลิกโทษประหารชีวิต ความเหมาะสมสำหรับประเทศไทย รวมทั้งสร้างความรับรู้ และรับฟังความคิดเห็นผ่านการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การสอบถามความเห็นผ่านเว็บไซต์ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เหยื่ออาชญากรรม บุคคลที่เคยได้รับคำพิพากษาคัดสินให้รับโทษประหารชีวิตและประชาชน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทยไว้ อาทิ ปรับอัตราโทษความผิดบางประเภทจากที่มีโทษประหารชีวิตสถานเดียว เป็นโทษอัตราขั้นสูงสุดประหารชีวิต เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจที่จะลงโทษประหารชีวิตหรือไม่ โดยไม่จำเป็นต้องวางโทษประหารชีวิตสถานเดียวเท่านั้นเมื่อมีการกระทำความผิดในบางฐานความผิด ปรับฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตลดลงจาก 55 ฐานความผิด โดยให้การกระทำความผิดที่มีอัตราโทษถึงประหารชีวิตส่วนมากจะต้องเป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิตหรือเป็นความผิดที่ส่งผลถึงความตายของผู้อื่น จึงจะมีเหตุผลหนักแน่นเพียงพอที่จะมีอัตราโทษถึงประหารชีวิต เป็นต้น

1.2 บรรจุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ. 2557 - 2561) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนภายในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล

1.3 สัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “ฐานความผิดใดควรยกเลิกโทษประหารชีวิต” เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2557 ณ โรงแรมเอปี่น่า เฮ้าส์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร จัดโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพซึ่งเป็นการสัมมนาระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณากฎหมายที่ยังมีบทลงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาว่า ฐานความผิดใดควรยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งผลจากการสัมมนาครั้งนี้สรุปประเด็นสำคัญได้ว่า ฐานความผิดที่เป็นลักษณะคดีอุกฉกรรจ์ ควรคงไว้ให้มีโทษประหารชีวิตได้ แต่ลักษณะของโทษประหารชีวิตนั้น ควรจะเปลี่ยนเป็นการใช้ดุลพินิจของศาลแทนมากกว่าที่จะเป็นโทษประหารชีวิตสถานเดียว สำหรับความผิดที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งประสงค์ต่อทรัพย์สินหรือยาเสพติดในบางคดี อาจให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ ทั้งนี้หากความผิดดังกล่าวยังคงโทษประหารชีวิตไว้ก็ควรให้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณาข้อเท็จจริงว่าจะมีผลกระทบร้ายแรงมากแค่ไหนและอย่างไร

1.4 สัมมนาทางวิชาการ “แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับทิศทางกระบวนการยุติธรรมไทย” เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2557 ณ โรงแรมรามาร์คเด็นส์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร จัดโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ฉบับที่ 3 ซึ่งรวมถึงการพิจารณาความเป็นไปได้ในการยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตให้กับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายในประเด็นการยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งที่ประชุมอภิปรายถึงแนวทางการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทยที่หลากหลาย โดยมีทั้งฝ่ายที่สนับสนุนและคัดค้าน ทั้งนี้สรุปได้ว่าหากจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาความเหมาะสมตามบทบัญญัติของกฎหมาย และการเป็นที่ยอมรับของสังคมไทย

1.5 ศึกษาความพร้อมของประเทศไทยต่อการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ฉบับที่ 2 ซึ่งมุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยปัจจุบันประเทศไทยได้ทำการศึกษาและมีความพยายามในการปฏิบัติตามข้อบทที่ 6 ของ ICCPR ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเฉพาะการใช้โทษประหารชีวิตกับคดีอุกฉกรรจ์ ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ กรอบการดำเนินงาน และกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนต่อไป

1.6 จัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์ กรมองค์การระหว่างประเทศ และสำนักงานกิจการยุติธรรม เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2558 ณ ห้องประชุมผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม จัดโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารือถึงแนวทางเบื้องต้นในการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะนโยบายและการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

1.7 ส่งเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวและเสนอเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องเพื่อพิจารณาของคณะอนุกรรมการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมครั้งที่ 1/2559 เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2559 และครั้งที่ 2/2559 เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2559 พร้อมทั้งนำผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ครั้งที่ 2/2559 เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2559 และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบแนวทางการดำเนินการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบแนวทางการดำเนินการดังกล่าวเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2559

2. เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2561 ภายหลังจากกรมราชทัณฑ์ได้บังคับโทษประหารชีวิตกับนักโทษเด็ดขาดชายฉกรรจ์ หลงจิ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีหนังสือเรียนคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเร่งรัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและหลักสิทธิมนุษยชนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2559 ข้างต้น ในการนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักรับเรื่องดังกล่าวไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกระทรวงยุติธรรมได้จัดการประชุมหารือ 2 ครั้ง ได้แก่

2.1 การประชุมหารือข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายโทษประหารชีวิต เมื่อวันที่จันทร์ที่ 24 กันยายน 2561 โดยที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณารายงานสถานการณ์และการดำเนินการเกี่ยวกับการลงโทษและการบังคับโทษประหารชีวิตในประเทศไทยและข้อเสนอของกระทรวงยุติธรรมที่ได้กราบเรียนต่อนายกรัฐมนตรีเปรียบเทียบกับข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายโทษประหารชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ได้กราบเรียนนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบผลการพิจารณาดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2561

2.2 การประชุมหารือเพื่อพิจารณาแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายโทษประหารชีวิตเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2562 เพื่อให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมพิจารณาแผนปฏิบัติการที่เพื่อดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2559 และวันที่ 18 ธันวาคม 2561 ซึ่งที่ประชุมได้เห็นชอบแผนปฏิบัติการฯ เป็น 2 ส่วน ได้แก่ “ส่วนที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตโดยตรง” มีข้อเสนอแนะ 3 เรื่อง ได้แก่ (1) การปรับปรุงกฎหมายทั้ง 3 ระยะตามมติคณะรัฐมนตรี

(2) การรณรงค์ให้ความรู้และความเข้าใจแก่สังคมไทยเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและ (3) การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) และสนับสนุนข้อมติเกี่ยวกับการพักการใช้โทษประหารชีวิตในการประชุมของสหประชาชาติและ “ส่วนที่ต้องดำเนินการควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต” โดยมีข้อเสนอแนะ 4 เรื่อง ได้แก่ (1) การปฏิรูปเรือนจำเพื่อรองรับนักโทษประหารชีวิต (2) การสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม (3) การปรับปรุงระบบและกระบวนการยุติธรรม และ (4) มาตรการและเงื่อนไขทดแทนเมื่อมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต พร้อมทั้งแจ้งให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบรับไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการทั้ง 2 ส่วนดังกล่าว ทั้งนี้ ที่ประชุมได้กำหนดกรอบระยะเวลาขั้นต้น (First target) ในการปรับปรุงกฎหมายทั้ง 3 ระยะตามมติคณะรัฐมนตรีเป็นเวลา 1 ปี เพื่อให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 และรายงานผลต่อคณะรัฐมนตรีภายใต้กรอบการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติต่อไป

2. สถานะของประเทศไทยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต

2.1 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2559 สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงยุติธรรมและฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ได้นำข้อมูลจากผลการดำเนินการในข้อ 1 เสนอต่อ กพยช. เมื่อการประชุมครั้งที่ 2/2559 เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2559 โดย กพยช. มีมติว่า เพื่อให้การนำแนวคิดในการยกเลิกโทษประหารชีวิต บรรลุวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดตามหลักอาชญาวิทยาในการลงโทษผู้กระทำความผิดควบคู่ไปกับมุมมองด้านสิทธิมนุษยชนและเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมถึงตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาล จึงเห็นควรให้มีการกำหนดแนวทางการดำเนินการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตเป็นสามระยะ โดยที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2559 รับทราบข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและหลักสิทธิมนุษยชนของ กพยช. และได้แจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ทั้งนี้ ข้อเสนอทั้งสามระยะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ปรับอัตราโทษความผิดบางประเภทจากที่มีโทษประหารชีวิตสถานเดียวเป็นโทษอัตราขั้นสูงสุดประหารชีวิต เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจที่จะลงโทษประหารชีวิตได้โดยไม่จำเป็นต้องวางโทษประหารชีวิตสถานเดียวเท่านั้น ซึ่งการจะพิจารณาว่าฐานความผิดใดควรปรับอัตราการลงโทษไม่ให้โทษประหารชีวิตเพียงอย่างเดียว ควรพิจารณาหลักเกณฑ์ในเรื่องการลงโทษประหารชีวิตในการกระทำความผิดที่ร้ายแรงที่สุด อาทิ ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ความผิดที่ส่งผลถึงความตายของผู้อื่น

ระยะที่ 2 ยกเลิกโทษประหารชีวิตในบางฐานความผิด โดยเฉพาะในความผิดที่ไม่เกี่ยวกับชีวิตหรือเป็นความผิดที่ไม่ส่งผลถึงความตายของผู้อื่น เช่น การลักพาตัวผู้อื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่เจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ เป็นต้น

ระยะที่ 3 ยกเลิกโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่เหลือทั้งหมด

2.2 การรับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2559 เข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีแผนที่จะผลักดันข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนประเด็นการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตของ กพยช. ทั้งสามระยะให้บรรจุอยู่ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 4 ที่มีกำหนดใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 - 2566 ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำในส่วนของกรเก็บข้อมูลระดับพื้นที่ โดยที่ประเด็นดังกล่าวจะเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะภายใต้กลไก UPR ที่ไทยรับมาปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2560 (ข้อเสนอแนะด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยรับมาปฏิบัติภายใต้กลไก UPR รอบที่ 2 ของกรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการ

ต่างประเทศ) ด้วย โดยเฉพาะเรื่องของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิด้านกระบวนการยุติธรรมและการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเกี่ยวกับปัญหาการมีข้อกฎหมายที่อาจขัดหลักสิทธิมนุษยชนและการทบทวนการใช้โทษประหารชีวิตในฐานความผิดด้านยาเสพติดและการพิจารณาและดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในฐานความผิดต่างๆ โดยกำหนดวิธีการแก้ไข เช่น พิจารณาปรับแก้ไขฐานความผิดที่กำหนดโทษประหารชีวิตบางฐานความผิดหรือทุกฐานความผิด ทั้งนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 4 ยังได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มผู้เปราะบาง ได้แก่ ผู้ต้องหา ผู้ต้องขัง ผู้เสียหายหรือเหยื่อ ผู้พันโทษ ผู้กระทำผิดซ้ำ เหยื่อแพะหรือจำเลยบริสุทธิ์ เด็กและเยาวชน ผู้บำบัดยาเสพติด เด็กและเยาวชน พร้อมทั้งกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบกระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการคลัง กระทรวงกลาโหม

3. สถานการณ์การลงโทษและการบังคับโทษประหารชีวิตของประเทศไทย

3.1 สถิตินักโทษประหารชีวิต การบังคับโทษประหารชีวิตของประเทศไทย นับแต่ พ.ศ. 2478 (ใช้อาวุธปืนยิง) ถึง พ.ศ. 2561 มีการประหารชีวิตนักโทษเด็ดขาด รวม 326 ราย แยกเป็น ชาย 323 ราย และ หญิง 3 ราย แบ่งเป็นการใช้อาวุธปืนยิง จำนวน 319 ราย (ยิงรายสุดท้ายเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2545) การฉีดสารพิษ จำนวน 7 ราย (ฉีดสารพิษครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2546 และครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561)

ตารางที่ 1 สถิติการบังคับโทษประหารชีวิตของประเทศไทย

ประเภทคดี	จำนวน (ราย)
1. คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร	24
2. คดีความผิดต่อชีวิต	279
3. คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	23
รวม	326

ปัจจุบันสถิตินักโทษประหารชีวิตในปัจจุบันมีจำนวน 513 คน แบ่งเป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาอุทธรณ์ จำนวน 267 คน ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาฎีกา จำนวน 32 คน และนักโทษเด็ดขาดเมื่อคดีถึงที่สุด จำนวน 214 คน

ตารางที่ 2 สถิตินักโทษประหารชีวิต¹ (ข้อมูล ณ วันที่ 13 กรกฎาคม 2561)

ที่	รจ/ทส	เพศ	คดียาเสพติดให้โทษ			คดีความผิดทั่วไป			คดีความมั่นคง			รวม
			อุทธรณ์	ฎีกา	เด็ดขาด	อุทธรณ์	ฎีกา	เด็ดขาด	อุทธรณ์	ฎีกา	เด็ดขาด	
1	รจก.บางขวาง	ชาย	98	18	71	26	4	118	0	0	0	335
2	รจก.คลองเปรม	ชาย	1	0	0	4	0	0	0	0	0	5
3	รจก.เขาบิน	ชาย	10	1	0	4	0	0	0	0	0	15
4	รจก.สงขลา	ชาย	4	0	0	10	1	1	8	0	0	24

¹ กรมราชทัณฑ์, ฝ่ายอภัยโทษ 1, ข้อมูล ณ วันที่ 13 กรกฎาคม 2561

ที่	รจ/ทส	เพศ	คติยาเสพติดให้โทษ			คติความผิดทั่วไป			คติความมั่นคง			รวม
			อุทธธรม์	ฎีกา	เด็ดขาด	อุทธธรม์	ฎีกา	เด็ดขาด	อุทธธรม์	ฎีกา	เด็ดขาด	
5	รจก.พิษณุโลก	ชาย	0	1	0	2	0	0	0	0	0	3
6	รจก. นครศรีธรรมราช	ชาย	11	0	0	36	0	1	0	0	0	48
		หญิง	2	0	0	1	0	0	0	0	0	3
7	ทสญ.กลาง	หญิง	40	7	18	1	0	4	0	0	0	70
8	ทสญ. นครราชสีมา	หญิง	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4
9	ทสญ.เชียงใหม่	หญิง	5	0	0	0	0	1	0	0	0	6
	รวม	ชาย	124	20	71	82	5	120	8	0	0	430
		หญิง	51	7	18	2	0	5	0	0	0	83
	รวมทั้งสิ้น		175	27	89	84	5	125	8	0	0	513

3.2 บทบัญญัติของกฎหมายไทยเกี่ยวกับฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิต

ปัจจุบันฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตในกฎหมายไทยปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติพิเศษ รวมจำนวน 63 ฐานความผิด ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา (31 ฐานความผิด) กฎหมายอาญาทหาร (17 ฐานความผิด) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 (1 ฐานความผิด) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 (1 ฐานความผิด) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 (1 ฐานความผิด) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (12 ฐานความผิด)

ตารางที่ 3 ฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตเด็ดขาด และฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต²

ฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา

ลำดับ	ฐานความผิด	โทษทางอาญา	มาตราที่เกี่ยวข้อง
1.	การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์	ประหารชีวิต	107 และ 111
2.	การประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	108 และ 111
3.	การปลงพระชนม์พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์	ประหารชีวิต	109 และ 111

² กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561, สรุปผลการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง การเพิ่มดุลพินิจให้กับศาลในฐานความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิตสถานเดียวหรือลดฐานความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิต และเสนอแนะมาตรการอื่นที่เหมาะสมรองรับ, หน้า 22 - 33

ลำดับ	ฐานความผิด	โทษทางอาญา	มาตราที่เกี่ยวข้อง
4.	การประทุษร้ายต่อพระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยการกระทำนั้นมีลักษณะเป็นอันตรายต่อพระชนม์หรือชีวิต	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	110 และ 111
5.	ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร หรือ ความผิดฐานเป็นกบฏ	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	113
6.	การกระทำเพื่อให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรหรือทั้งหมด ตกไปอยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐต่างประเทศ	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	119, 128 และ 129
7.	คนไทยกระทำการรบต่อประเทศ หรือเข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	121, 128 และ 129
8.	การกระทำการใดๆ เพื่อเป็นการอุปการะแก่การดำเนินรบ หรือการเตรียมการรบของข้าศึก เช่น ทำให้ป้อมสนามบิน ยุทธภัณฑ์ใช้การไม่ได้หรือตกไปอยู่ในเงื้อมมือข้าศึก หรือยุยงให้ทหารไม่กระทำการตามหน้าที่ เป็นต้น	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	122, 128 และ 129
9.	การกระทำใดๆ เพื่อให้รัฐต่างประเทศล่วงรู้และได้ประโยชน์ ซึ่งข้อความ เอกสารอันปกปิดไว้เป็นความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	124, 128 และ 129
10.	การกระทำด้วยประการใดๆ ให้เกิดเหตุร้ายขึ้นแก่ประเทศจากภายนอก	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 2 ปี - 20 ปี	127, 128 และ 129
11.	การฆ่าหรือพยายามฆ่าราชาธิบดี ราชนิ ราชสามี รัชทายาท หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ซึ่งมีสัมพันธไมตรี หรือผู้แทนรัฐต่างประเทศ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	132
12.	ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 3 ปี - 20 ปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท	135/1
13.	เจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจหรือจูงใจ เพื่อให้บุคคลใดมอบให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนหรือผู้อื่น	ประหารชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 5 ปี - 20 ปี หรือ จำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท	148
14.	เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียก รับ หรือยอม จะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือ ไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่	ประหารชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 5 ปี - 20 ปี หรือ จำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท	149

ลำดับ	ฐานความผิด	โทษทางอาญา	มาตราที่เกี่ยวข้อง
15.	เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือ ไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการ นั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี หรือ จำคุกตลอดชีวิต และ ปรับตั้งแต่ หนึ่งแสนบาท ถึงสี่แสนบาท	201
16.	เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่าง ใดๆ ในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ประโยชน์หรือทรัพย์สิน ซึ่งตน ได้เรียก รับ หรือยอมจะรับก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งใน ตำแหน่งนั้น	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี หรือ จำคุกตลอดชีวิต และ ปรับตั้งแต่ หนึ่งแสนบาท ถึงสี่แสนบาท	202
17.	การวางเพลิงเผาทรัพย์สินที่กฎหมายกำหนด เช่น โรงเรือนที่ คนอยู่อาศัย สถานีรถไฟ หรือ ท่าอากาศยาน เป็นต้น	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี - 20 ปี	218
18.	การวางเพลิงเผาทรัพย์สิน หรือกระทำให้เกิดระเบิดเป็นเหตุให้ เกิดอันตรายแก่ทรัพย์สินที่กฎหมายกำหนด เป็นเหตุให้บุคคลอื่น ถึงแก่ความตาย(วรรค 1) หรือได้รับอันตรายสาหัส (วรรค 2)	- ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต (วรรค 1) - ประหารชีวิต จำคุก ตลอดชีวิต หรือจำคุก ตั้งแต่ 10 ปี - 20 ปี (วรรค 2)	224
19.	การข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปี หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 13 ปี จนเป็นเหตุให้ผู้นั้น ถึงแก่ความตาย	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	277 ทวิ
20.	การข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปี หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 13 ปี โดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมี ลักษณะเป็นการรวมโจร จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นได้รับอันตราย สาหัส	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	277 ตรี (1)
21.	การข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปี หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 13 ปี โดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมี ลักษณะเป็นการรวมโจร จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย	ประหารชีวิต	277 ตรี (2)
22.	การกระทำอนาจารผู้อื่นโดยขู่เข็ญหรือใช้กำลังประทุษร้าย หรือเด็กที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี ไม่ว่าเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ ก็ตาม จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	280
23.	การเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารแก่เด็ก ที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปี โดยใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้ กำลังประทุษร้าย เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 10 ปี – 20 ปี	283 (วรรค 3) และ 285

ลำดับ	ฐานความผิด	โทษทางอาญา	มาตราที่เกี่ยวข้อง
		และปรับตั้งแต่ สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท	
24.	การฆ่าผู้อื่น	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 15 ปี – 20 ปี	288
25.	การฆ่าผู้อื่นที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น เช่น การฆ่าบุพการี ฆ่าเจ้าพนักงานที่กระทำตามหน้าที่ การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เป็นต้น	ประหารชีวิต	289
26.	การหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย หรือการเอาคนลงเป็นทาส เพื่อซื้อขาย จำหน่ายรับ ไม่ว่าจะนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย	ประหารชีวิต หรือ คุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 15 ปี – 20 ปี	312 ทวิ
27.	การลักพาตัวผู้อื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่ ซึ่งเป็นการเอาเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี หรือ กว่า 15 ปีไปโดยอุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย หรือหน่วงเหนี่ยวกักขัง (วรรค 1) ถ้าเกิดการกระทำนั้นทำให้เกิดอันตรายสาหัส (วรรค 2) ถ้ากระทำนั้นถึงแก่ความตาย (วรรค 3)	- (วรรค 1) ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 15 ปี – 20 ปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท - (วรรค 2) ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต - (วรรค 3) ประหารชีวิต	313 และ 314
28.	การชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	339
29.	การชิงทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาอันเป็นที่สักการบูชาของประชาชนหรือได้กระทำในวัด หรือสถานอันเป็นที่เคารพทางศาสนา จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย	ประหารชีวิต	339 ทวิ
30.	การปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย	ประหารชีวิต	340
31.	การปล้นทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาอันเป็นที่สักการบูชาของประชาชนหรือได้กระทำในวัด หรือสถานอันเป็นที่เคารพทางศาสนา ถ้าเป็นการกระทำโดยแสดงความทารุณเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กาย (วรรค 5) หรือจิตใจหรือเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย(วรรค 6)	- (วรรค 5) ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต - (วรรค 6) ประหารชีวิต	340 ทวิ

ฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายอาญาทหาร

ลำดับ	ฐานความผิด	โทษทางอาญา	มาตราที่เกี่ยวข้อง
1.	เชลยศึกที่เสียสัตย์ว่า เมื่อได้รับการปล่อยตัวแล้วให้สัตย์ว่าจะไม่ทำการรบต่อประเทศไทยตลอดเวลาสงคราม	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี	13
2.	การลักลอบสอดแนม โดยเข้าไปในป้อม ค่าย เรือรบ หรือ สถานที่ใดๆ อันเป็นของทหาร	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	14
3.	การให้ความช่วยเหลือ หรือปิดบังผู้ลักลอบสอดแนม โดยที่รู้อยู่แล้วว่าเป็นศัตรู	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	15
4.	ทหารที่กระทำการเกลี้ยกล่อมให้ผู้อื่น กลายเป็นพวกของศัตรู	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	16
5.	นายทหารที่บังคับกองทหาร ป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใดๆ ถ้ายังไม่สิ้นกำลังและยังสามารถต่อสู้ศัตรูอยู่ได้ หากยอมแพ้ให้แก่ศัตรู	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี	17
6.	การยุบ หรือข่มขืนใจ นายทหารบังคับกองทหาร ป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใดๆ ให้ยอมแพ้แก่ข้าศึก	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี	18
7.	นายทหารเรือซึ่งมีหน้าที่ควบคุมเรือของทหาร ได้ถอยเรือออกจากสถานที่รบในขณะรบ โดยไม่มีเหตุอันสมควร	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี	19
8.	นายทหารที่ได้บังอาจทำลายหรือละทิ้งเครื่องศาสตราวุธ กระสุนดินปืน หรือเครื่องยุทธนาการใดๆ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 1 ปี – 20 ปี	27 (1)
9.	ทหารที่ได้รับมอบหมายให้อยู่ยามรักษาการณ์ หากละทิ้งหน้าที่หรือไปเสียจากหน้าที่โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี	29 (1)
10.	ทหารที่ขัดขืนหรือละเลยไม่ได้กระทำตามคำสั่งอย่างใดๆ ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 3 ปี – 20 ปี	30 (1)
11.	ทหารที่ขัดขืนไม่ได้กระทำตามคำสั่งอย่างใดๆ โดยการแสดงความขัดขืนด้วยกิริยา หรือวาจาจงใจต่อหน้าทหารหรืออาวุธ ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี	31 (1)
12.	การใช้กำลังทำร้ายทหารยามรักษาการณ์ หรือทหารอยู่ยามประจำหน้าที่ ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี	36 (1)
13.	ทหารซึ่งได้ใช้กำลังประทุษร้ายด้วยกำลังแก้มือมีอำนาจบังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไป ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี	38 (1)

ลำดับ	ฐานความผิด	โทษทางอาญา	มาตราที่เกี่ยวข้อง
14.	ทหารได้ทำการมั่วสุม ณ สถานที่ใดๆ กันตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ใช้กำลังทำร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะทำร้าย หรือกระทำการใดๆ ขึ้น ให้มีความวุ่นวายเกิดขึ้นในบ้านเมือง ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 3 ปี – 20 ปี	42 (1)
15.	ทหารได้ทำการมั่วสุม ณ สถานที่ใดๆ กันตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ใช้กำลังทำร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะทำร้าย หรือกระทำการใดๆ ขึ้น ให้มีความวุ่นวายเกิดขึ้นในบ้านเมือง ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู และปรากฏว่ามีทหารตั้งแต่คนหนึ่งขึ้นไปมีอาวุธ	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี – 20 ปี	43 (1)
16.	ความผิดฐานหนีราชการ และเป็นการหนีเข้าไปอยู่กับพวกศัตรู	ประหารชีวิต	46 (1)
17.	การกระทำด้วยความประสงค์ที่จะบ่อนทำลายให้สมรรถภาพของกรมกองทหารเสื่อมทรามลง อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่จะล้มล้างรัฐบาลหรือเพื่อให้เปลี่ยนแปลงประเพณีทางการเมืองหรือเศรษฐกิจของทหาร	- (วรรค 1) ประหารชีวิต - (วรรค 4) ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต	52

ฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายอื่น

ลำดับ	ฐานความผิด	โทษทางอาญา	มาตราที่เกี่ยวข้อง
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539			
1.	การหวนเวียน กักขัง กระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกายหรือทำร้ายร่างกาย หรือขู่เข็ญด้วยประการใดๆ ว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่น เพื่อข่มขืนใจให้ผู้อื่นนั้นกระทำการค้าประเวณี ถ้าการกระทำนั้นถึงแก่ความตาย (วรรค 2)	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	12
พระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490			
2.	การใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุน หรือวัตถุระเบิด นอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวงที่อนุญาตให้ออกได้ นำไปใช้ในการกระทำความผิด ได้แก่ ฆ่าผู้อื่น เรียกค่าไถ่ กรรโชกทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ (วรรค 3)	ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต	78
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558			
3.	ถ้าการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย	จำคุกตลอดชีวิต หรือ ประหารชีวิต	53/1 (2)
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. 2558			
4.	ผู้อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินผู้ใดฆ่าผู้อื่น ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยาน	ประหารชีวิต	16

ลำดับ	ฐานความผิด	โทษทางอาญา	มาตราที่เกี่ยวข้อง
5.	ผู้อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินผู้ใดยึดหรือเข้าควบคุมอากาศยานโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่ว่าจะกระทำอันตรายต่ออากาศยานนั้น	ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 20 - 25 ปี	17
6.	ผู้ใดทำลายอากาศยานระหว่างบริการ ทำให้อากาศยานเสียหายจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถทำการบินได้ หรือน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยาน	ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 15-20 ปี และปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงแปดแสนบาท	18
7.	ผู้ใดใช้อาวุธหรือวัสดุอื่นใด กระทำการอย่างใดที่น่าจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของท่าอากาศยาน	ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 15 - 20 ปี และปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงแปดแสนบาท	19
8.	ผู้ใดใช้อาวุธหรือวัสดุอื่นใดฆ่าผู้อื่นในท่าอากาศยาน ถ้าการกระทำนั้นเป็นอันตรายหรือน่าจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของท่าอากาศยาน	ประหารชีวิต	20
9.	ผู้ใดทำลายหรือทำให้เสียหายแก่เครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ หรือทำให้การทำงานของเครื่องอำนวยความสะดวกดังกล่าวขัดข้อง ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของท่าอากาศยานในระหว่างการบิน	ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 15 - 20 ปี และปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงแปดแสนบาท	21
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522			
10.	การผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เพื่อจำหน่าย (วรรค 2)	จำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่ 1-5 ล้านบาท หรือ ³ ประหารชีวิต	65
11.	ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย (วรรค 3)ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป	ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท	66
12.	การใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพเฮโรอีน โดยเป็นการกระทำต่อผู้หญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำผิดทางอาญา (วรรค 5)	ประหารชีวิต	93

³แก้ไขตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2560

4. ทิศทางการดำเนินงานเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในต่างประเทศ

ปัจจุบันนานาประเทศมีกระแสแนวคิดในการยกเลิกโทษประหารชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีแนวคิดในการพิจารณาแบ่งได้ดังนี้

4.1 หลักเกณฑ์และแนวคิดสำคัญในการพิจารณาการยกเลิกโทษประหารชีวิต แนวโน้มของการใช้โทษประหารชีวิตในหลายประเทศทั่วโลกมีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ โดยมีประเทศจำนวน 142 ประเทศ หรือ 3 ใน 4 ของโลกที่มีการยุติโทษประหารชีวิตทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติแล้ว โดยเฉพาะประเทศในแถบยุโรปที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้วถึง ร้อยละ 99 ของประเทศทั้งหมด เหลือเพียง 56 ประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิต โดยล่าสุดประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศที่อยู่แถบทวีปแอฟริกาเพิ่งยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทั่วไป ทั้งนี้ เหตุผลและแนวคิดสำคัญที่ทั่วโลกให้ความสำคัญกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต มีหลายประการ ดังนี้

(1) การประหารชีวิตถือว่าขัดหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตอยู่ และเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน อาทิ สนธิสัญญา/พันธกรณีหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่มุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิตปรากฏในพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR) ซึ่งได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติในปี 2532

(2) นักโทษประหารชีวิต โดยส่วนใหญ่เป็นคนจนหรือคนด้อยโอกาส จึงไม่มีเงินมาจ้างทนายความที่มีฝีมือเพื่อมาแก้ต่างคดีให้กับตนเองได้

(3) ระบบยุติธรรมทางอาญาย่อมมีความเสี่ยงที่จะเกิดการเลือกปฏิบัติ และไม่มีระบบใดที่จะสามารถตัดสินได้อย่างเป็นธรรม สม่าเสมอ ดังนั้น จึงอาจเกิดความผิดพลาดในการตัดสินคดีได้ ซึ่งหากเราได้ตัดสินประหารชีวิตใครไปแล้ว เราจะไม่สามารถหาชีวิตมาทดแทนผู้นั้นได้หากมีการตัดสินที่ผิดพลาด

(4) การประหารชีวิตไม่ได้เป็นแนวทางที่จะยับยั้งอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้จริงในสังคมให้มีความปลอดภัยหรือทำให้คนเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิดได้จริง เนื่องจากยังไม่พบหลักฐานที่ยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าการลงโทษด้วยการประหารชีวิตนั้น จะสามารถลดสถิติการเกิดอาชญากรรมในสังคมได้

(5) การประหารชีวิตไม่ใช่มาตรการที่ช่วยประหยัดต้นทุน กล่าวคือ ปัจจัยด้านการเงินไม่ควรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจว่าบุคคลใดควรที่จะอยู่ หรือว่าบุคคลใดควรที่จะตาย

ดังนั้น “การยุติการประหารชีวิตจึงไม่ใช่การยกเลิกหรือสนับสนุนให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ แต่การยุติการประหารชีวิตเป็นการยุติการลงโทษที่ไม่คุ้มค่าไม่สมเหตุผล และยังเป็น การลงโทษที่โหดร้ายลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งลดความเสี่ยงที่โทษประหารชีวิตจะถูกนำไปใช้กับผู้บริสุทธิ์”

ตารางที่ 4 ตารางแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตของนานาประเทศ⁴

ประเทศ	สาเหตุ	กระบวนการยกเลิก	ข้อสังเกต
กลุ่มประเทศเอเชีย			
1. กัมพูชา	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนประชากรน้อยจากภาวะสงครามและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ - ความขัดแย้งทางการเมืองของผู้นำ (สมเด็จเจ็นโรดมสีหนุ) - เพื่อให้สอดคล้องกับมติ UN (พักการลงโทษประหารชีวิต) 	<p>ค.ศ. 1989 : ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ</p> <p>ค.ศ. 1993 : ยกเลิกอย่างชัดเจนโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาตามมาตรา 32 อันตรงกับช่วงความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง โดยสมเด็จเจ็นโรดมสีหนุ ต้องการหลีกเลี่ยงปัญหาทางกฎหมายและความเกี่ยวข้องกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่มีโทษประหารชีวิต</p>	ยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วยรัฐธรรมนูญ
2. ฟิลิปปินส์	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำริเริ่มแนวคิดการยกเลิกโทษประหารชีวิตไม่ใช่ความเห็นของสาธารณะ - ใช้การยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นสัญลักษณ์ประชาธิปไตยในประเทศ - แนวคิดการปรับปรุงพฤติกรรม (Rehabilitation) 	<p>ค.ศ. 1987 เริ่มยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างมีเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ โดยรัฐสภาที่มีอำนาจพิจารณากำหนดโทษประหารชีวิตเฉพาะการกระทำผิดร้ายแรง</p> <p>ค.ศ. 1993 รื้อฟื้นโทษประหารชีวิตใหม่</p> <p>ค.ศ. 1998 ตรากฎหมายให้มีโทษประหารชีวิต ทำให้มีนักโทษประหารชีวิตมากที่สุดในโลก</p> <p>ค.ศ. 1999-2000 ประหารชีวิต 7 รายด้วยการฉีดยาพิษ</p> <p>ค.ศ. 2000 เปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นจำคุกตลอดชีวิตสำหรับนักโทษ 1000 ราย</p> <p>ค.ศ. 2006 ลงนามในกฎหมายยกเลิกโทษประหารชีวิต ด้วยการลงคะแนนจากรัฐสภาและวุฒิสภา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ริเริ่มแนวคิดโดยฝ่ายบริหาร - ยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วยรัฐธรรมนูญและออกกฎหมายยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยเฉพาะ
3. เกาหลีใต้	แนวคิดสังคม, ประชาธิปไตย	แรกเริ่มปกครองด้วยรัฐบาลที่มาจากรัฐประหาร เมื่อเปลี่ยนแปลงเป็นประชาธิปไตยจึงยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ	ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ
4. คิริบาสถาน	มีการลงโทษประหาร	ค.ศ. 2006 ยกเลิกโทษประหารชีวิต	ยกเลิกโทษประหาร

⁴ สรุปรการนำเสนอข้อมูลบางประเทศในแต่ละภูมิภาคที่น่าสนใจเพื่อยกตัวอย่างการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตจากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, เอกสารทางวิชาการประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ โทษประหารชีวิตยังจำเป็นต่อสังคมไทยหรือไม่ (กรุงเทพมหานคร: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2557) สรุปรจากหน้า 13-30

ประเทศ	สาเหตุ	กระบวนการยกเลิก	ข้อสังเกต
	ชีวิตจำนวนมาก	สำหรับความผิดทุกประเภท โดยการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2007 แก้ไขกฎหมายอาญา	ชีวิตด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอาญา
กลุ่มประเทศยุโรป			
1. ฝรั่งเศส		ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทุกประเภทในปีค.ศ.1981 ด้วยการใช้กระบวนการทางกฎหมายเพื่อให้ตีความในการยกเลิกโทษประหารชีวิต ค.ศ.2007 กำหนดบทบัญญัติการยกเลิกโทษประหารชีวิตในรัฐธรรมนูญ	ยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วยรัฐธรรมนูญ
2. ตุรกี	การเข้าเป็นสมาชิก EU ที่ต้องมีการพักการลงโทษและยกเลิกโทษประหารชีวิต	ค.ศ.2001 และ 2002 ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดอาญาทั่วไปจากการดำเนินการตามข้อกำหนดของ EU ค.ศ.2004 ห้ามการประหารชีวิตในทุกฐานความผิด ด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอาญา	ยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอาญา และการรวมกลุ่มเป็นสมาชิกสภายุโรป
ประเทศทวีปอเมริกา			
เม็กซิโก	แนวโน้มการยกเลิกโทษประหารชีวิตในอเมริกาเหนือและใต้	ค.ศ. 1857 รัฐธรรมนูญกำหนดห้ามมิให้ลงโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางการเมือง และมีการประณามจากสื่อมวลชนต่อโทษประหารชีวิตอย่างร้ายแรง เพราะใช้โทษกักจัดการเมืองฝ่ายตรงข้าม ค.ศ.2005 ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทุกประเภท	ยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วยรัฐธรรมนูญ
ประเทศทวีปแอฟริกา			
แอฟริกาใต้	การแบ่งแยกสีผิว และเลิกปฏิบัติการประหารชีวิตกับคนผิวดำ	ค.ศ.1990 ผู้นำในการต่อต้านนโยบายและแบ่งแยกสีผิว ได้ว่าการประหารชีวิตเป็นสิ่งโหดร้ายป่าเถื่อน ต่อมา รัฐมนตรียุติธรรมจึงพักการลงโทษประหารชีวิตและเสนอกฎหมายเพื่อประกันสิทธิของประชาชน (Bill of Rights) ค.ศ. 1993 รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวและกฎหมายประกันสิทธิประชาชน ทำให้รัฐมนตรียุติธรรมและอัยการสูงสุดเข้ามามีบทบาทเสนอการยกเลิกโทษประหารชีวิตว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่	ยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วยรัฐธรรมนูญ

ประเทศ	สาเหตุ	กระบวนการยกเลิก	ข้อสังเกต
		ค.ศ. 1995 ยกเลิกโทษประหารชีวิต สำหรับความผิดทั่วไป ค.ศ. 1997 ยกเลิกโทษประหารชีวิต อย่างสิ้นเชิง ภายหลังจากรัฐธรรมนูญ พิพากษาว่าโทษประหารชีวิตขัดแย้งกับ รัฐธรรมนูญ เนื่องจากละเมิดศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และบทบัญญัติที่ห้าม ลงโทษลักษณะทรมาณ หรือลดความเป็น มนุษย์	

4.2 หลัก Moratorium มีที่มาจากการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nation General Assembly) ได้มีมติที่ A/RES/62/149 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2007 เห็นชอบกับข้อตกลงการหยุดพักใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ (UN Moratorium on the Death Penalty) โดยมีมติที่ประชุมเห็นชอบจำนวน 54 ประเทศสมาชิก จาก 104 ประเทศสมาชิก ส่งผลให้มีผลบังคับใช้กับประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติเป็นต้นมา โดยหลัก Moratorium คือการหยุดพักใช้โทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติเป็นระยะเวลา 10 ปี จะมีผลให้ประเทศนั้นเป็นประเทศยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติทันที อย่างไรก็ตาม ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติตามหลัก Moratorium ไม่ได้มีผลผูกมัดหรือห้ามไม่ให้ประเทศนั้นๆ ลงโทษประหารชีวิตแต่อย่างใด เนื่องจากในทางกฎหมายแล้วโทษประหารชีวิตยังคงมีสภาพบังคับใช้อยู่ในประเทศนั้นๆ ในทางกลับกันหากประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติมีการลงโทษประหารชีวิตเกิดขึ้น ก็จะทำให้สถานะของประเทศนั้นเปลี่ยนจากประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติเป็นประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตเท่านั้น สำหรับประเทศไทยที่มีการประหารชีวิตครั้งสุดท้ายเกิดขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2552 ซึ่งหากประเทศไทยไม่มีการประหารชีวิตเกิดขึ้นเลยภายในปี พ.ศ. 2562 จะเท่ากับว่าประเทศไทยไม่มีการประหารชีวิตครบ 10 ปี อันจะทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติตามหลัก Moratorium

4.3 สถานการณ์ในต่างประเทศ

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าหลายประเทศทั่วโลกมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้วทั้งทางกฎหมายและทางปฏิบัติ โดยเฉพาะประเทศในแถบยุโรป ที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้วถึงร้อยละ 99 ของประเทศทั้งหมด เช่น ประเทศอิตาลี เยอรมนี ออสเตรีย สหราชอาณาจักร สเปน ฝรั่งเศส เป็นต้น ยังคงเหลือเพียงประเทศเบลารุสเพียงประเทศเดียวที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ประเทศแถบยุโรปมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตมากที่สุดนั้นคือการถูกย้ายยศศักดิ์ศรีและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กันตามอำเภอใจเมื่อสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงเป็นที่ตระหนักและเห็นว่าโทษประหารชีวิตเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะการกระทำกับประเทศที่พ่ายแพ้สงคราม อีกทั้งเมื่อต่อมาที่ได้รับอิทธิพลของหลักศาสนาคริสต์ที่มุ่งเน้นในเรื่องการชดเชยจิตใจให้ยอมรับชีวิตมนุษย์ว่ามีค่าสูงสุดและไม่ควรถูกพรากไปโดยปราศจากเหตุผลที่ดีพอ ทำให้ประเทศแถบยุโรปตระหนักในเรื่องนี้มากขึ้นและสะท้อนให้เห็นเด่นชัดในรูปของการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน อาทิ พิธีสารฉบับที่ 6 (Protocol No.6 ของ The European Convention on Human Rights) ได้กำหนดห้ามการประหารชีวิตในช่วงเวลาปราศจากสงคราม พิธีสารฉบับที่ 13 ของอนุสัญญาเดียวกัน ได้กำหนดให้ทุกรัฐต้องยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุก ๆ สถานการณ์และห้ามตั้งข้อสงวนใด ๆ จากข้อบังคับตามอนุสัญญา The European Convention on Human

Rights ดังกล่าว ทำให้ 47 ประเทศสมาชิกของ EU ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปโดยสิ้นเชิง ทั้งยังได้กำหนดให้เป็นเงื่อนไขสำคัญของประเทศที่ประสงค์จะเป็นสมาชิก EU อีกด้วย

ตารางที่ 5 ตารางแสดงประเทศส่วนใหญ่ที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว⁵

ประเทศ	ปีที่มีการประหารชีวิต	ปีที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต	หมายเหตุ
1. Albania	1995	2007	การให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา สิทธิมนุษยชน สหภาพยุโรป เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2007 (Ratification of Protocol No.13 of ECHR took place on 6 February 2007, in effect by 1 June 2007)
2. Andorra	1943	1990	โดยผลของรัฐธรรมนูญ เมื่อปี ค.ศ.1990
3. Armenia	ไม่มีการประหารชีวิต นับแต่รับเอกราช ปี 1991	1998	โดยรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ.1998
4. Austria	1950	1968	ยกเลิกในทางปฏิบัตินับแต่ปี ค.ศ. 1950 และยกเลิกโดยผลของรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. 1968
5. Azerbaijan	1993	1998	
6. Belarus	2012	n/a	เป็นประเทศเดียวที่มีโทษประหารชีวิต
7. Belgium	1950	1996	ยกเลิกในปี ค.ศ. 1996 โดยประมวลกฎหมายอาญา และในปี ค.ศ. 2005 โดยผลของรัฐธรรมนูญ
8. Bosnia and Herzegovina	ไม่มีการประหารชีวิต นับแต่ปี ค.ศ.1992	1998	ยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ.1998
9. Bulgaria	1989	1998	
10. Cyprus	1968	2002	
11. Croatia	นับแต่ประกาศเอกราช ปี ค.ศ.1991	1991	ยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญ ในปี ค.ศ. 1990 มาตรา 21 นับแต่ประกาศเอกราช
12. Czech Republic	นับแต่ประกาศเอกราช ปี ค.ศ. 1993	1993	ยกเลิกโทษประหารชีวิตตั้งแต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของ Czechoslovakia ซึ่งยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ.1990 จนกระทั่งประกาศเอกราชในปี ค.ศ.1993 จึงยกเลิกสมบูรณ์
13. Denmark	1950	1978	ยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดอาญาทั่วไป นับแต่ปี ค.ศ.1892 และสำหรับความผิดต่อสงคราม ในปีค.ศ.1950 และเริ่มนำกลับมาใช้ใน ค.ศ. 1945-50 ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้วยกเลิกในปี ค.ศ.1951 แต่ในถุณำกลับมาใช้ใน

⁵ เพิ่งอ้าง, สรุปลจากหน้า 13-30

ประเทศ	ปีที่มีการประหารชีวิต	ปีที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต	หมายเหตุ
			ปี ค.ศ. 1952-1978
14. Estonia	1991	1998	
15. Finland	1944	1972	ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทั่วไปนับแต่ปี ค.ศ. 1825 สำหรับความผิดต่อสงครามในปี ค.ศ.1944 แต่ถูกยกเลิกไปในปี ค.ศ. 1949 สำหรับความผิดเกี่ยวพันกับสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมาในปี 1972 ได้ยกเลิกไปทั้งหมดและได้รับการยืนยันอีกครั้งในปี ค.ศ.1984
16. France	1977	1981	โทษประหารชีวิตถูกยกเลิกโดย Directory ในปี ค.ศ. 1795 แต่ถูกนำมาใช้ในช่วง Napoleon ในปี ค.ศ. 1810 และถูกยกเลิกโดยรัฐบัญญัติในปี ค.ศ. 1981 และรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. 2007
17. Georgia	1995	2006	รัฐธรรมนูญ ค.ศ.1997 บัญญัติยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ให้อำนาจศาลลงโทษประหารชีวิตได้สำหรับการกระทำผิดร้ายแรงต่อชีวิต ต่อมาในปี ค.ศ. 2006 ได้แก้ไขรัฐธรรมนูญให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยสิ้นเชิง
18. Germany	ไม่มีการประหารชีวิต นับแต่มีการรวมประเทศ ในปีค.ศ.1990	1990	โทษประหารชีวิตเป็นสิ่งต้องห้ามตาม กฎหมายรัฐธรรมนูญหรือ Basic Law ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 แต่ในช่วงสงคราม กองทัพสหรัฐฯ มีอำนาจประหารชีวิตในดินแดนเยอรมันตะวันตกได้ โดยครั้งล่าสุดในปี ค.ศ. 1956 และยกเลิกโดยสมบูรณ์จนถึงปัจจุบัน
19. Greece	1972	2001	ยกเลิกในปี ค.ศ. 1994 โดยกฎหมาย 2207/1994 เว้นแต่ในความผิดต่อประเทศชาติ แต่ได้ถูกยกเลิกเด็ดขาดโดยรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ.2001
20. Hungary	1988	1990	ยกเลิกในปี ค.ศ. 1990 โดยมีการประหารชีวิตครั้งสุดท้ายในปี ค.ศ. 1988
21. Iceland	ไม่มีการประหารชีวิต นับแต่ปีค.ศ.1994	1928	ยกเลิกในปี ค.ศ. 1990 โดยมีการประหารชีวิตครั้งสุดท้ายในปี ค.ศ. 1988
22. Ireland	1954	1990	ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับคดีฆาตกรรม นับแต่ปี ค.ศ.1964 และยกเลิกอย่างสิ้นเชิงในปี ค.ศ. 1990 โดยมีการประหารชีวิตครั้งสุดท้ายในปี ค.ศ. 1985 ต่อมาในปี ค.ศ. 1954 ได้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแทน จนกระทั่งปี ค.ศ.2001 ได้บัญญัติในรัฐธรรมนูญห้ามมิให้นำ

ประเทศ	ปีที่มีการประหารชีวิต	ปีที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต	หมายเหตุ
			โทษประหารชีวิตมาใช้อีก แม้กระทั่งในช่วงสถานการณ์ฉุกเฉินของรัฐ
23. Italy	1947	1994	ในปี ค.ศ. 1786 ดินแดน Tuscany ที่เป็นของอิตาลีในปัจจุบันได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นครั้งแรก แต่เมื่อฝรั่งเศสเข้ามายึดครองปี ค.ศ.1849 ทำให้ทุกรัฐในอิตาลีมีโทษประหารชีวิต จนกระทั่งในปี ค.ศ.1889 ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต ในประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่ในดินแดนทางทหารและอาณานิคม จนกระทั่ง ค.ศ. 1926 Mussolini ได้นำโทษประหารชีวิตมาใช้ใหม่ แต่ท้ายที่สุดได้ถูกยกเลิกในปี ค.ศ. 1944 โดยประมวลกฎหมายอาญา และ โดยมาตรา 27 ของรัฐธรรมนูญปี ค.ศ.1948 เว้นแต่ความผิดตามกฎหมายทหารและความผิดต่อสงคราม จนกระทั่ง ปี ค.ศ.1994 จึงยกเลิกโทษประหารชีวิต ทั้งหมด ต่อมาในปี ค.ศ.2007 จึงห้ามมิให้มีโทษประหารชีวิต แม้ในภาวะสงครามด้วย
24. Latvia	1996	2012	โทษประหารชีวิตยกเลิกสำหรับความผิดทั่วไป ในยามสงบในปี ค.ศ. 1999 และยกเลิกสิ้นเชิงในปี ค.ศ. 2012
25. Liechtenstein	1785	1987	
26. Lithuania	1995	1998	
27. Luxembourg	1949	1979	ยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ.1979
28. Macedonia	ไม่มีโทษประหารชีวิต นับแต่ปี ค.ศ.1991	1991	การประหารชีวิตครั้งล่าสุดเมื่อเป็นดินแดนของในปี ค.ศ.1988 และยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ.1991
29. Malta	ไม่มีโทษประหารชีวิต นับแต่เป็นเอกราชในปี ค.ศ.1964	2000	การประหารชีวิตล่าสุดเกิดในสมัยเป็นอาณานิคมอังกฤษ ค.ศ.1943 โทษประหารชีวิตในคดีฆาตกรรมเลิกไปในปี ค.ศ.1971 แต่ยังคงใช้ในกฎหมายทหาร จนกระทั่งปี ค.ศ. 2000
30. Moldova	ไม่มีโทษประหารชีวิต นับแต่เป็นเอกราชในปี ค.ศ.1991	2005	การประหารชีวิตครั้งล่าสุดสมัยเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซีย ในปี ค.ศ. 1985 ต่อมาในปี ค.ศ.2005 รัฐธรรมนูญได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยสิ้นเชิง
31. Monaco	1847	1962	ยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ.1962

ประเทศ	ปีที่มีการประหารชีวิต	ปีที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต	หมายเหตุ
32. Montenegro	ไม่มีโทษประหารชีวิต นับแต่เป็นเอกราชในปี ค.ศ.2006	2006	มีการประหารชีวิตครั้งสุดท้ายเมื่อเป็นหนึ่งในของ Yugoslavia ในปี ค.ศ.1992 ต่อมา Yugoslavia Federal Republic ยกเลิกโทษประหารชีวิตในปี ค.ศ.1995 เมื่อประกาศเอกราชในปี ค.ศ.2006 โทษประหารชีวิตจึงยกเลิกสิ้นเชิง
33. Netherlands	1952	1982	มีการประหารชีวิตครั้งล่าสุดในปีค.ศ.1860. และยกเลิกการประหารชีวิตในภาวะปกติไปในปี ค.ศ.1870 จนกระทั่งมีการยกเลิกสมบูรณ์โดยรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ.1982 และทุกดินแดนในความดูแล ในปี ค.ศ.2010
34. Norway	1948	1979	ยกเลิกโทษประหารในภาวะปกติในปี ค.ศ.1902 หลังจากมีการประหารชีวิตล่าสุดเมื่อปี ค.ศ.1876 สำหรับความผิดทั่วไป มีการประหารชีวิตในภาวะสงคราม จำนวน 37 คนในช่วงภาวะสงครามปี ค.ศ. 1947-48 ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2
35. Poland	1988	1997	โปแลนด์ มีความพยายามที่จะนำโทษประหารชีวิตมาใช้ใหม่ในปี ค.ศ. 2004 แต่แพ้โหวตในสภา เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพยุโรปที่ไม่มีโทษประหารชีวิต
36. Portugal	1846	1976	โทษประหารชีวิตสำหรับคดีการเมืองยกเลิกไปตั้งแต่ปี ค.ศ.1852 และสำหรับคดีอาญาทั่วไปในปี ค.ศ.1867 และยกเลิกสิ้นเชิงในปี ค.ศ.1911 แต่นำกลับมาใช้ในปี ค.ศ.1916 สำหรับความผิดทรยศต่อชาติในยามสงคราม ท้ายที่สุดได้ยกเลิกอย่างสิ้นเชิงในปี ค.ศ.1976
37. Romania	1989	1990	การประหารล่าสุดเกิดขึ้นในช่วง Romanian Revolution of 1989 ในข้อหาความผิดต่อมวลมนุษยชาติ และได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในปี ค.ศ.1990 และรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ.1991
38. Russia	1996	2009	โทษประหารในรัสเซีย ได้ถูกยกเลิกไป และถูกนำกลับมาใช้ใหม่ หลายครั้ง เช่น ยุคราชินี Yelizaveta Petrovna เป็นผู้ยกเลิก และจักรพรรดิ Peter III of Russia ต่อมาในปี ค.ศ.1917-18 ภายหลังจากโค่นล้มพระเจ้าซาร์ และในช่วงปี ค.ศ.1947-1950 และต่อมาในปี

ประเทศ	ปีที่มีการประหารชีวิต	ปีที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต	หมายเหตุ
			ค.ศ.1950 ได้มีการนำโทษประหารชีวิตกลับมาใช้ใหม่ และกำหนดโทษประหารชีวิตสำหรับการกระทำผิดร้ายแรง ตามประมวลกฎหมายอาญาจนกระทั่งปี ค.ศ. 1997 รัสเซีย ได้ลงนามใน Sixth Protocol ของอนุสัญญา European Convention on Human Rights แต่ยังไม่มีการให้สัตยาบัน แต่ก็ไม่มีการประหารชีวิตมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1996 และยังไม่มีการลงนามให้สัตยาบันจนถึงทุกวันนี้
39. San Marino	1468	1865	โทษประหารสำหรับคดีทั่วไปได้ยกเลิกไปตั้งแต่ปี ค.ศ.1848 และยกเลิกสิ้นเชิงในปี ค.ศ.1865
40. Serbia	ไม่มีการประหารชีวิตนับแต่ได้เอกราชในปี ค.ศ.2006	2006	การประหารชีวิตครั้งล่าสุด เมื่อครั้งเป็นดินแดนของ Yugoslavia ในปี ค.ศ.1992 และโทษประหารชีวิตได้ยกเลิกใน Yugoslavia Federal Republic ในปี ค.ศ.1995จนกระทั่งปี ค.ศ.2006 จึงยกเลิกโดยสมบูรณ์
41. Slovakia	ไม่มีการประหารชีวิตในปี ค.ศ.1991	1991	การประหารชีวิตครั้งล่าสุดเมื่ออยู่ใน Czechoslovakia ในปี ค.ศ.1989 และยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญโดยCzechoslovakia เมื่อได้รับเอกราชในปี ค.ศ.1993 จึงยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยสิ้นเชิง
42. Slovenia	ไม่มีการประหารชีวิตในปี ค.ศ.1991	1991	การประหารชีวิตครั้งล่าสุด เมื่อเป็นดินแดนของ Yugoslavia ในปี ค.ศ.1959 และยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญ Slovenian Yugoslav Republic ในปี ค.ศ.1989 จนกระทั่งปี ค.ศ.1991 ได้ประกาศเอกราช และไม่มีโทษประหารชีวิตอีก
43. Spain	1975	1995	ได้ยกเลิกไปในปี ค.ศ. 1978 โดยรัฐธรรมนูญ เว้นแต่โทษตามกฎหมายอาญาทหาร และถูกยกเลิกสิ้นเชิงโดยรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. 1995
44. Sweden	1910	1973	ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทั่วไป ปี ค.ศ. 1921 และความผิดในภาวะสงครามในปี ค.ศ. 1973 และโดยรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ.1975
45. Switzerland	1944	1992	ได้ยกเลิกไปในปี ค.ศ.1874 แต่ถูกนำกลับมาใช้ในปี ค.ศ.1879 จนกระทั่งปี ค.ศ. 1938 จึงได้ยกเลิก เว้นแต่ความผิดในช่วงสงคราม และถูกยกเลิกสิ้นเชิงในปี ค.ศ.1992 ต่อมาได้มี

ประเทศ	ปีที่มีการประหารชีวิต	ปีที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต	หมายเหตุ
			รัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. 1999 ห้ามไว้โดยชัดแจ้ง
46. Turkey	1984	2004	ยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญปี ค.ศ.2004
47. Ukraine	1997	2000	ถูกยกเลิกไปในปี ค.ศ.2000 ภายหลังศาลรัฐธรรมนูญตัดสินว่าโทษประหารชีวิตขัดต่อรัฐธรรมนูญ ในปี ค.ศ.1999. ในปี ค.ศ.2000 จึงได้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญายกเลิกโทษประหารชีวิต
48. United Kindom	1964	1998	การประหารชีวิตล่าสุดมีขึ้นในปี ค.ศ.1964 ต่อมาในปี ค.ศ.1969 จึงยกเลิกโทษประหารชีวิตใน Great Britain ต่อมาในปี ค.ศ. 1973 จึงได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตใน Northern Ireland เว้นแต่ความผิดตามกฎหมายทหาร จนกระทั่งปี ค.ศ.1998 จึงยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมด และต่อมาได้ลงนามในอนุสัญญาของสหภาพยุโรปในปี ค.ศ. 2003 ที่ไม่มีโทษประหารชีวิต
49. Vatican City	1870	1969	
50. Cambodia		1993	ค.ศ. 1989 : ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ ค.ศ. 1993 : ยกเลิกอย่างชัดแจ้งโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ตามมาตรา 32 อันตรงกับช่วงความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง โดยสมเด็จพระนโรดมสีหนุ ต้องการหลีกเลี่ยงปัญหาทางกฎหมายและความเกี่ยวข้องกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่มีโทษประหารชีวิต
51. Philippines		2006	ค.ศ. 1987 เริ่มยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างมีเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ โดยรัฐสภามีอำนาจพิจารณากำหนดโทษประหารชีวิตเฉพาะการกระทำผิดร้ายแรง ค.ศ. 1993 รื้อฟื้นโทษประหารชีวิตใหม่ ค.ศ. 1998 ตระกกฎหมายให้มีโทษประหารชีวิต ทำให้มีนักโทษประหารชีวิตมากที่สุดในโลก ค.ศ. 1999-2000 ประหารชีวิต 7 รายด้วยการฉีดยาพิษ ค.ศ. 2000 เปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นจำคุก

ประเทศ	ปีที่มีการประหารชีวิต	ปีที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต	หมายเหตุ
			ตลอดชีวิตสำหรับนักโทษ 1000 ราย ค.ศ. 2006 ลงนามในกฎหมายยกเลิกโทษประหารชีวิต ด้วยการลงคะแนนจากรัฐสภาและวุฒิสภา
52. South Korea			ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ
53. Kazakhstan		2007	ค.ศ. 2006 ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทุกประเภท โดยการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2007 แก้ไขกฎหมายอาญายกเลิกโทษประหารชีวิตด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายอาญา
54. Mexico		2005	ค.ศ. 1857 รัฐธรรมนูญกำหนดห้ามมิให้ลงโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางการเมือง และมีการประณามจากสื่อมวลชนต่อโทษประหารชีวิตอย่างร้ายแรง เพราะใช้กำจัดการเมืองฝ่ายตรงข้าม ค.ศ.2005 ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทุกประเภท
55. South Africa		1997	ค.ศ.1990 ผู้นำในการต่อต้านนโยบายและแบ่งแยกสีผิวได้ว่าการประหารชีวิตเป็นสิ่งโหดร้ายป่าเถื่อน ต่อมา รัฐมนตรียุติธรรมจึงพักการลงโทษประหารชีวิต และเสนอกฎหมายเพื่อประกันสิทธิของประชาชน (Bill of Rights) ค.ศ. 1993 รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว และกฎหมายประกันสิทธิประชาชน ทำให้รัฐมนตรียุติธรรมและอัยการสูงสุดเข้ามามีบทบาทเสนอการยกเลิกโทษประหารชีวิตว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ค.ศ. 1995 ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทั่วไป ค.ศ. 1997 ยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างสิ้นเชิง ภายหลังจากรัฐธรรมนูญพิพากษาว่าโทษประหารชีวิตขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ เนื่องจากละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และบทบัญญัติที่ห้ามลงโทษลักษณะทรมาณ หรือลดความเป็นมนุษย์

นอกจากประเทศในกลุ่มทวีปยุโรปที่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตทุกประเทศแล้ว ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเดิมเคยคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตในทุกมลรัฐ แต่ภายหลังจากกระแสประชาคมโลก จึงทำให้เกิดแรงกดดันให้สหรัฐอเมริกาใน 20 มลรัฐ มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยมลรัฐวอชิงตันเป็นรัฐล่าสุดที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตเมื่อ ปี ค.ศ. 2018 (พ.ศ. 2561)⁶ ยังเหลืออีก 30 มลรัฐยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่ในขณะเดียวกันประเทศสหรัฐอเมริกาก็ได้ศึกษาวิจัยว่าโทษประหารชีวิตสามารถยับยั้งอาชญากรรมได้จริงหรือไม่ พร้อมทั้งยังได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการเกิดอาชญากรรมระหว่างมลรัฐที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตและมลรัฐที่ยังใช้โทษประหารชีวิตด้วย

สำหรับประเทศในแถบเอเชีย พบข้อมูลเกือบครึ่งหนึ่งที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว เช่น ประเทศกัมพูชา ฟิลิปปินส์ เนปาล ติมอร์-เลสเต อุซเบกิสถาน ภูฏาน เป็นต้น ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศที่มีขนาดเล็ก ประชากรน้อยจะเป็นประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว ส่วนประเทศขนาดใหญ่ เช่น ประเทศจีน เกาหลีเหนือ อินเดีย ปากีสถาน ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่ และถือเป็นความลับของรัฐห้ามเผยแพร่ด้วย ซึ่งประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต ส่วนใหญ่จะได้รับอิทธิพลจากชาติตะวันตกหรือที่เคยตกเป็นเมืองขึ้นมาก่อน รวมถึงการมีนโยบายของผู้นำประเทศ ตลอดจนการคำนึงถึงหลักศาสนาอันได้ส่งผลต่อประเทศที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต อนึ่ง ประเทศในประชาคมอาเซียนที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตและยังบดลงโทษประหารชีวิต ได้แก่ ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดอาญาทุกประเภท ได้แก่ ประเทศกัมพูชา ฟิลิปปินส์ ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ ได้แก่ ประเทศบรูไน พม่าและลาว และประเทศที่ยังคงบดลงโทษประหารชีวิต ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนามและไทย

4.4 รายละเอียดประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารชีวิตและประเทศซึ่งยังคงบดลงโทษประหารชีวิต⁷

(1) ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท จำนวน 106 ประเทศ ได้แก่ แอลเบเนีย, อันดอร์รา, แองโกลา, อาร์เจนตินา, อาร์เมเนีย, ออสเตรเลีย, ออสเตรีย, อาเซอร์ไบจาน, เบลเยียม, เบนิน, ภูฏาน, โบลิเวีย, บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา, บัลแกเรีย, บรูไน, เคปเวิร์ด, กัมพูชา, แคนาดา, โคลอมเบีย, คองโก (สาธารณรัฐ), หมู่เกาะคุก, คอสตาริกา, โกตดิวัวร์, โครเอเชีย, ไซปรัส, สาธารณรัฐเช็ก, เดนมาร์ก, จิบูตี, สาธารณรัฐโดมินิกัน, เอกวาดอร์, เอสโตเนีย, ฟิจิ, ฟินแลนด์, ฝรั่งเศส, กาบอง, จอร์เจีย, เยอรมนี, กรีซ, กินี, กินีบิสเซา, เฮติ, นครรัฐวาติกัน, ฮอนดูรัส, ฮังการี, ไอซ์แลนด์, ไอร์แลนด์, อิตาลี, คิริบาส, คีร์กีซสถาน, ลัตเวีย, ลิกเตนสไตน์, ลิทัวเนีย, ลักเซมเบิร์ก, มาซิโดเนีย, มาดากัสการ์, มอลตา, หมู่เกาะมาร์แชลล์, มอริเชียส, เม็กซิโก, ไมโครนีเซีย, มอลโดวา, โมนาโก, มองโกเลีย, มอนเตเนโกร, โมซัมบิก, นามิเบีย, นาอูรู, เนปาล, เนเธอร์แลนด์, นิวซีแลนด์, นิกاراกัว, นีอูเอ, นอร์เวย์, ปาเลา, ปานามา, ปารากวัย, ฟิลิปปินส์, โปแลนด์, โปรตุเกส, โรมาเนีย, รวันดา, ซามัว, ซานมารีโน, เซาตูเมและปรินซิปี, เซเนกัล, เซอร์เบีย (รวมทั้งโคโซโว), เซเชลส์, สโลวาเกีย, สโลวีเนีย, หมู่เกาะโซโลมอน, แอฟริกาใต้, สเปน, ซูรินาเม, สวีเดน, สวิตเซอร์แลนด์, ติมอร์-เลสเต, โตโก, ตุรกี, เดิร์กเมนีสถาน, ตูวาลู, สหราชอาณาจักร, ยูเครน, อุรุกวัย, อุซเบกิสถาน, วานูอาตู, เวเนซุเอลา

(2) ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทั่วไปเท่านั้น จำนวน 7 ประเทศ ได้แก่ บราซิล, ชิลี, เอลซัลวาดอร์, กัวเตมาลา, อิสราเอล, คาซัคสถาน, เปรู

(3) ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารในทางปฏิบัติ จำนวน 29 ประเทศ ได้แก่ แอลจีเรีย, บรูไน ดารุสซาลาม, บุร์กินาฟาโซ, แคเมอรูน, สาธารณรัฐแอฟริกากลาง, เจริเทรีย, กานา, เกรนาดา, เคนยา,

⁶ Death Penalty Information Center, *The Death Penalty in 2018: Year End Report*, Available from: <https://deathpenaltyinfo.org/documents/2018YrEnd.pdf> [Online], [18 March 2019]

⁷ รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิตในปี 2560 ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, [ออนไลน์], 2560, แหล่งที่มา: https://www.amnesty.or.th/files/4815/2344/5493/DP_2017_Report_Thai.pdf [2019 March 18]. P.31-32

ลาว, ไลปีเรีย, มาลาวิ, มัลดีฟส์, มาลี, มอริเตเนีย, โมร็อกโก/ซาฮาราตะวันตก, เมียนมา, ไนเจอร์, ปาปัวนิวกินี, สหพันธรัฐรัสเซีย, เซียร์ราลีโอน, เกาหลีใต้ (สาธารณรัฐเกาหลี), ศรีลังกา, สวาซิแลนด์, ทาจิกิสถาน, แทนซาเนีย, ตองกา, ตูนิเซีย, แคมเบีย

(4) ประเทศซึ่งยังคงบดขยี้โทษประหาร จำนวน 56 ประเทศ ได้แก่ อัฟกานิสถาน, แอนติกาและบาร์บูดา, บาฮามาส, บาร์เรน, บังคลาเทศ, บาร์เบโดส, เบลารุส, เบลีซ, บอตสวานา, ชาด, จีน, คอโมโรส, คิวบา, สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก, โดมินีกา, อียิปต์, อิเควทอเรียลกินี, เอธิโอเปีย, แคมเบีย, กายอานา, อินเดีย, อินโดนีเซีย, อิหร่าน, อิรัก, จาเมกา, ญี่ปุ่น, จอร์แดน, คูเวต, เลบานอน, เลโซโท, ลิเบีย, มาเลเซีย, ไนจีเรีย, เกาหลีเหนือ (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี), โอมาน, ปากีสถาน, ปาเลสไตน์ (รัฐ), กาตาร์, เซนต์คิตส์และเนวิส, เซนต์ลูเชีย, เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์, ซาอุดีอาระเบีย, สิงคโปร์, โซมาเลีย, ซูดานใต้, ซูดาน, ซีเรีย, ใต้หวัน, ไทย, ตรินิแดดและโตเบโก, ยูกันดา, สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, สหรัฐอเมริกา, เวียดนาม, เยเมน, ซิมบับเว

ตารางที่ 6 ตารางแสดงประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตสูงที่สุด 5 อันดับแรก⁸

ประเทศ	แนวคิด
๑. ปากีสถาน (60 ครั้ง)	การลงโทษผู้ก่อการร้าย, ช่มชู้, การมีสัมพันธ์นอกสมรสและการดูหมิ่นศาสนา
๒. ประเทศอิรัก (125 ครั้ง)	เหตุผลสำคัญคือ การแก้แค้นทดแทนและช่มชู้ยังยั้งการก่อการร้าย
๓. ประเทศซาอุดีอาระเบีย (146 ครั้ง)	ปรัชญาการลงโทษมีพื้นฐานจาก Sharia Law (หลักคำสอนทางศาสนา = กฎหมาย) ซึ่งมีลักษณะที่รุนแรงเพื่อยับยั้งการกระทำความผิด หากกระทำความผิดเสมือนการละเมิดบทบัญญัติจากพระเจ้า
๔. ประเทศอิหร่าน (507 ครั้ง)	โทษประหารชีวิตใช้แก้แค้นทดแทนการกระทำความผิดที่มีความรุนแรง เช่น ฆาตกรรม การช่มชู้ การลักพาตัวและการก่อการร้าย
๕. ประเทศจีน (1,000 ครั้งขึ้นไป ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลเป็นความลับของราชการ)	<ul style="list-style-type: none"> - การปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ การรวมศูนย์อำนาจที่ผู้ปกครองพลเมืองทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่อาจทำร้ายหรือก่ออาชญากรรมต่อกันได้ - ประชากรมีจำนวนมาก จึงคงไว้ซึ่งโทษการประหารชีวิตที่มีความรุนแรงเพื่อช่มชู้ยังยั้งการกระทำความผิดและเพื่อควบคุมสังคมให้ปกติเรียบร้อย และต้องแสดงแสนยานุภาพของตนเพื่อให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัว - ผลจากการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ ทำให้ประชาชนเชื่อฟังและสนับสนุนการประหารชีวิตของรัฐถึง 95% - ประเทศจีนปกปิดสถิติการประหารชีวิตที่เกิดขึ้นจริงทำให้ประชาคมโลกไม่ทราบสถานการณ์ที่เกิดขึ้น - เชื่อว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นการระงับความโกรธของพลเมืองต่ออาชญากรรมได้

5. พัฒนาการด้านบวกของไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต

ประเทศไทยแม้เราจะเป็นประชาธิปไตยและมีการปกครองตนเอง แต่เราก็ไม่อาจอยู่ประเทศเดียวในโลกได้ เพราะเราจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยนานาประเทศ ทั้งการค้า เศรษฐกิจ การเมือง การลงทุน หรือ

⁸ โทษประหารชีวิต 2560: ข้อเท็จจริงและตัวเลข,[ออนไลน์], 2561, แหล่งที่มา: https://www.amnesty.or.th/files/3815/2344/5544/Fact_and_Figures_DP_2017_Thai.pdf [2019 March 18]

การต้องได้รับความช่วยเหลือต่าง ๆ เมื่อยามที่ประเทศเกิดภัยพิบัติ เป็นต้น อีกทั้งเราก็มักถูกกดดันจากนานาชาติประเทศเสมอในเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะประเทศไทยเป็น 1 ใน 56 ประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ แต่ก็คงไม่ละเลยการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยรวมของประเทศเช่นกัน ซึ่งเราคงไม่อาจที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตในเร็ววันนี้ได้ แต่ไทยก็ได้เพิกเฉยในเรื่องดังกล่าวเสียทั้งหมดหากแต่ได้มีการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและบทกำหนดโทษที่ให้ประหารชีวิต เพื่อเปลี่ยนแปลงโทษให้เหมาะสมเช่นกัน โดยที่ผ่านมามีประเทศไทยมีพัฒนาการหรือสัญญาณบวกที่ดีในหลายประการที่มีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนการรณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล⁹ ได้แก่

สัญญาณบวกที่ 1 การเปิดโอกาสให้นักโทษประหารชีวิตได้มีสิทธิในการยื่นถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษได้ เพื่อได้มีโอกาสลดหย่อนหรือรับการลงโทษจริงน้อยลง

สัญญาณบวกที่ 2 ประเทศไทยมีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2546 โดยมีการยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตกับเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และทำให้การลงโทษประหารชีวิตกับหญิงมีครรภ์และบุคคลวิกลจริตอีกด้วย ซึ่งเป็นไปตามข้อบทที่ 6 วรรค 5 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)

สัญญาณบวกที่ 3 ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงท่าทีครั้งสำคัญในประเด็นยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งจากเดิมเคยแสดงท่าทีคัดค้าน เป็น “งดออกเสียงไปก่อน” ต่อที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยที่ 65

สัญญาณบวกที่ 4 รัฐบาลมีการประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2552-2556) ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนากฎหมายและกลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน โดยมีเป้าหมายสำคัญในการที่จะให้ “กฎหมายที่มีอัตราโทษประหารชีวิตได้เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาให้มีการยกเลิกให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต”

สัญญาณบวกที่ 5 ต่อยอดในเชิงนโยบายที่รัฐบาลมีการประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2557-2561) โดยในแผนสิทธิมนุษยชนครอบคลุมนโยบาย 11 ด้าน 15 กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเรื่องโทษประหารชีวิตได้สานต่อที่ปรากฏอยู่ในแผนสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม ที่เสนอให้ “เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตให้เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต¹⁰” โดยกำหนดมาตรการไว้คือ

(1) เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย สิทธิมนุษยชนแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและประชาชน ในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิในการมีชีวิต

(2) พยายามดำเนินการประกาศพักการประหารชีวิตในทางปฏิบัติ และพยายามเปลี่ยนโทษประหารชีวิตในท้ายที่สุด

(3) เสนอแก้ไขกฎหมายเพื่อลดจำนวนความผิดทางอาญาที่มีบทลงโทษประหารชีวิต โดยเฉพาะคดีอาชญากรรมที่อุกฉกรรจ์ที่สุด ตามข้อบทที่ 6 วรรค 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เช่น ความผิดวางเพลิง การก่อการร้าย ภายในปี พ.ศ. 2560

(4) ลงนามให้สัตยาบันพิธีสารเลือกรับฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

(5) สร้างเรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อรองรับนักโทษประเภทคดีอุกฉกรรจ์

⁹ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, เอกสารทางวิชาการรณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตตามหลักสิทธิมนุษยชน, (กรุงเทพมหานคร, 2557) หน้า 30-32

¹⁰ มีการปรับเปลี่ยนคำจากเดิมในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ใช้คำว่า “ยกเลิก” ซึ่งกระแสสังคมค่อนข้างมีการต่อต้านมากมาใช้คำว่า “เปลี่ยนแปลง” แทน

สัญญาฉบับที่ 6 ประเทศไม่ได้ละเลยการดูแลเหยื่อหรือผู้เสียหาย มีพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และล่าสุดมีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 เพื่อให้การช่วยเหลือเหยื่อฯ ฟันผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา พร้อมทั้งเพิ่มเติมฐานความผิดที่จะให้ความช่วยเหลือและกระจายอำนาจการพิจารณาข้อไปยื่นอนุกรรมการฯ และลงสู่ในระดับภูมิภาค

สัญญาฉบับที่ 7 พัฒนาการที่ดีในการปรับปรุงกฎหมายไม่นานมานี้คือประเทศไทยได้มีการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2560 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2560 ในหลายประเด็นที่จะเป็นประโยชน์กับกระบวนการยุติธรรมในคดียาเสพติด โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว มีการเพิ่มดุลพินิจในการตัดสินคดี ซึ่งจากกฎหมายเดิมเกี่ยวกับฐานผลิต นำเข้า หรือส่งออกยาเสพติด ประเภท 1 ที่เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย จะบัญญัติให้ประหารชีวิตสถานเดียว แต่กฎหมายที่มีการแก้ไขใหม่ จะเพิ่มการลงโทษทั้งจำคุกตลอดชีวิตและปรับ 1-5 ล้านบาทหรือประหารชีวิต เพื่อให้ผู้พิพากษามีโอกาสได้ใช้ดุลพินิจได้

นอกจากนี้ กระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในการรณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตมาอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบรรจุแนวทางการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ. 2557 - 2561) การศึกษาวิจัยเรื่องการเพิ่มดุลพินิจให้กับศาลในฐานความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิตสถานเดียวหรือลดฐานความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิตและเสนอแนะมาตรการอื่นที่เหมาะสมรองรับ ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การจัดประชุมและสัมมนาทางวิชาการ การสร้างความตระหนักรู้ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งได้จัดทำตารางเปรียบเทียบการคงไว้และการยกเลิกโทษประหารชีวิต ประกอบกับทิศทางการดำเนินการในอนาคตตั้งข้อมูลในตารางที่ 6

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบข้อสนับสนุนการคงไว้และการยกเลิกโทษประหารชีวิต ประกอบทิศทางการดำเนินการในอนาคต¹¹

การคงโทษประหารชีวิต	การยกเลิกโทษประหารชีวิต	ทิศทางในอนาคต
1. สหประชาชาติไม่ได้ให้ประเทศต่าง ๆ ยกเลิกโทษประหารชีวิตให้พิจารณาใน most serious crimes และหลายประเทศมหาอำนาจยังมีโทษประหารชีวิตรวมทั้งประเทศในอาเซียน (ยกเว้นกัมพูชาและฟิลิปปินส์) 2. บริบทของสังคมไทย โดยเฉพาะการลักลอบนำยาเสพติด/สารตั้งต้นจำนวนมากจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามายังประเทศไทย ก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม 3. รัฐทำหน้าที่แทน (ญาติ)	1. โทษประหารชีวิตไม่ได้มีผลในการยับยั้งการทำความผิดที่สำคัญ แต่ความแน่นอน ความรวดเร็วในการจับกุมผู้กระทำ ความผิดมาดำเนินคดีมีผลในการป้องปรามอาชญากรรมมากกว่า 2. การประหารชีวิตถือว่าขัดหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตอยู่ และเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน 3. กระบวนการยุติธรรมทางอาญาอาจมีข้อผิดพลาดได้ แม้ใน	1. ควรศึกษาวิจัยในประเด็นโทษการประหารชีวิตในบริบทของสังคมไทย 2. แม้ยังคงมีโทษประหารชีวิตกฎหมาย แต่ควรงดการประหารชีวิตนักโทษจริง 3. ให้ข้อมูล ข่าวสาร การศึกษา แก่กลุ่มคนต่างๆ ในสังคม รวมทั้งสาธารณชน 4. ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ 5. ศึกษาวิจัยและรับฟังความคิดเห็น พิจารณาทางเลือกการ

¹¹นายพิทยา จินาวัฒน์, สรุบบัณฑิตเสนอแนะกิจกรรมเนื่องในวันต่อต้านการประหารชีวิตโลก, 16 - 17 ตุลาคม 2560 ณ โรงแรมบลิสตัน สุวรรณ ปาร์ค วิว กรุงเทพมหานคร

การคงโทษประหารชีวิต	การยกเลิกโทษประหารชีวิต	ทิศทางในอนาคต
<p>ผู้เสียหายในการดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดรุนแรง</p> <p>4. เป็นการยับยั้ง ป้องปรามการก่ออาชญากรรมที่รุนแรง</p> <p>5. การยกเลิกโทษประหารชีวิตอาจขัดความเห็นส่วนใหญ่ของสาธารณชน</p>	<p>ประเทศที่มีกระบวนการยุติธรรมที่เจริญก้าวหน้าแล้ว เช่น สหรัฐ อังกฤษ ญี่ปุ่นฯ ทำให้มีการประหารชีวิตผิดตัว</p> <p>4. ประเทศส่วนใหญ่ในโลกได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว</p> <p>5. ชีวิตมนุษย์มีคุณค่าทุกคน แม้ผู้กระทำผิด ก็อาจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้</p>	<p>ลงโทษแทนการลงโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่ไม่ใช่อาชญากรรมรุนแรง</p>

6. กระแสสังคมภายหลังการบังคับโทษประหารชีวิตนักโทษเด็ดขาดชายฉกรรจ์ หลังจ ที่เรือนจำกลางบางขวาง เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561

6.1 การสำรวจความคิดเห็นครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นในภาพรวมของประชาชนตั้งแต่วันที่ 19 - 22 มิถุนายน 2561 สํารวจโดยกรมราชทัณฑ์¹² การประหารชีวิตครั้งล่าสุดของประเทศไทยเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561 กับนักโทษชายในคดีฆ่าผู้อื่นอย่างทารุณโหดร้ายเพื่อชิงทรัพย์ จำนวน 1 ราย คือนักโทษเด็ดขาดชายฉกรรจ์ หลังจ ซึ่งได้ก่อให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง ดังนี้

6.1.1 ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการประหารชีวิต ได้แก่

- องค์กร แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ไทยแลนด์ สรุพบว่า “เรื่องนี้นับเป็นการละเมิดสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ที่น่าละอายอย่างยิ่ง เป็นเรื่องน่าตกใจที่ประเทศไทยละเมิดต่อพันธกิจที่เคยประกาศไว้ว่า จะเดินทางไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต และการปกป้องสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ของประชาชน ทั้งยังเป็นการทำตัวไม่สอดคล้องกับกระแสโลก ซึ่งต่างกำลังมุ่งหน้าออกจากโทษประหารชีวิต”

- สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (OHCHR) สรุพบว่า “การนำเอาโทษประหารชีวิตกลับมาใช้ใหม่สวนทางกับคำมั่นสัญญาของประเทศไทยทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ระหว่างการทบทวนสถานการณ์ภาพรวมด้านสิทธิมนุษยชนโดยสมาชิกสหประชาชาติ ตามกลไก Universal Periodic Review เมื่อปี 2559 ประเทศไทยได้ให้คำมั่นว่าจะดำเนินการมาตรการต่างๆ เพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิต”

- นางอังคณา นีละไพจิตร กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) สรุพบว่า “ตนยังมองว่าโทษประหารชีวิตไม่ได้ทำให้อาชญากรรมลดลง และยังมีคนเคยบอกว่าถ้าคนผิดถูกจับได้และโดนโทษประหารชีวิตต่อไปคนทำผิดก็อาจจะฆ่าเหยื่อเพื่อปิดปากความผิดได้ อย่างไรก็ตามในทางกฎหมายก็ดำเนินไป แต่ทางสิทธิมนุษยชนนั้นคือ การเคารพสิทธิในการมีชีวิตอยู่ การไม่ทำลายชีวิต แต่ข้อกฎหมายและสิทธิบางอย่างก็ยังไม่สอดคล้องกันเราจึงมีข้อเสนอเรื่องดังกล่าวต่อไปยังคณะรัฐมนตรี”

6.1.2 ฝ่ายที่เห็นด้วยกับการประหารชีวิต ได้แก่

- กลุ่มดารา นักแสดง นักร้อง พิธีกร อาทิ ดร.ปนัดดา วงศ์ผู้ดี (บุ๋ม) นายเสกสรร สุขพิมาย (เสก โลโซ) คุณกัญญา โจนทรัพย์ (ครูลิลลี่) ดร.เสรี วงษ์มณฑา ฯลฯ ต่างแสดงความคิดเห็นในทำนองเดียวกันว่าเห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิตกับผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรมร้ายแรง

¹² หนังสือกรมราชทัณฑ์ ลับ ที่ ยธ 0706.4/813 ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2561 เรื่อง การบังคับโทษประหารชีวิต

- ผู้สูญเสียบุคคลในครอบครัวจากอาชญากรรม ได้แก่ คุณเมณฑาท นันทขว้าง ซึ่งสูญเสียมารดา (สุวรรณี สุคนธา นักเขียนชื่อดัง) เนื่องจากถูกคนร้ายพยายามชิงรถยนต์เข้าทำร้ายด้วยอาวุธจนเสียชีวิต กล่าวว่า “การฆาตกรรมโดยเพื่อหวังแต่ทรัพย์นั้นมันผิดบาปมาก ถ้าพวกที่ออกมาปกป้องคัดค้านการลงโทษที่สมควรแล้วนั้น จิตใจทำด้วยอะไร ใครก็ตามที่ออกมาปกป้องฆาตกร คนเหล่านั้นคงมีจิตใจคล้ายกัน อ้างสิทธิมนุษยชน คนที่ถูกฆาตกรรมอย่างทารุณและเป็นผู้บริสุทธิ์มีสิทธิเรียกร้องความตายคืนมาได้ไหม”

- เพจเฟซบุ๊ก “อีเจ็บบ เลียบด่วน” ซึ่งมีผู้ใช้บัญชีเฟซบุ๊กกดติดตามและกดถูกใจกว่า 2.7 ล้านบัญชี ได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนการใช้โทษประหารชีวิตกับคดีอาชญากรรมร้ายแรง และมีผู้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนเห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าวเป็นจำนวนมาก

6.2 การสำรวจความคิดเห็นครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นผ่านการเก็บข้อมูลทางสถิติ (Poll) ตั้งแต่วันที่ 18 – 26 มิถุนายน 2561 โดยสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรมติดตามการเสนอข่าวและความคิดเห็นของประชาชนต่อกรณีกรมราชทัณฑ์บังคับโทษตามคำพิพากษาของศาลด้วยการประหารชีวิตนักโทษเด็ดขาด ระหว่างวันที่ 18 – 26 มิถุนายน 2561 พบว่า **ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วย**กับการให้มีโทษประหารชีวิตในประเทศไทย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

6.2.1 สำนักวิจัยซูเปอร์โพล (Super Poll) สำรวจความคิดเห็นประชาชน จำนวน 1,123 ตัวอย่าง โดยจากผลการสำรวจ พบว่า มีผู้เห็นด้วยให้มีโทษประหารชีวิต ร้อยละ 93.4 และไม่เห็นด้วย ร้อยละ 6.6 และมีผู้สนับสนุนอธิบดีกรมราชทัณฑ์กรณีบังคับโทษประหาร ร้อยละ 90.2 และไม่สนับสนุน ร้อยละ 9.8

6.2.2 ศูนย์สำรวจความคิดเห็นนิด้าโพล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำรวจความคิดเห็นของประชาชน จำนวน 1,251 ตัวอย่าง ในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย

(1) บทลงโทษที่ผู้กระทำความผิดในคดีร้ายแรงควรได้รับ ระหว่าง “โทษจำคุกตลอดชีวิต” หรือ “โทษประหารชีวิต” พบว่า มีผู้แสดงความเห็นว่าควรได้รับโทษประหารชีวิต ร้อยละ 80.50 และผู้ที่เห็นว่าควรได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต ร้อยละ 18.86

(2) บทลงโทษประหารชีวิต จะมีผลทำให้กระบวนการยุติธรรมของไทยมีความศักดิ์สิทธิ์หรือน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้นหรือไม่ พบว่า มีผู้เห็นว่าบทลงโทษประหารชีวิตทำให้มีความศักดิ์สิทธิ์และน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 85.29 ผู้เห็นว่าไม่ได้ทำให้มีความศักดิ์สิทธิ์และน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 12.07 และผู้ที่ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.64

(3) โทษประหารชีวิตจะทำให้คดีอาชญากรรมลดลงหรือไม่ พบว่า มีผู้เห็นว่าจะทำให้คดีอาชญากรรมลดลง ร้อยละ 79.05 ผู้เห็นว่าทำให้คดีอาชญากรรมเท่าเดิม ร้อยละ 15.83 ผู้เห็นว่าจะทำให้คดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.88 และผู้ที่ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.24

(4) โทษประหารชีวิตควรมีต่อไปหรือไม่ พบว่า มีผู้เห็นควรให้มีโทษประหารชีวิตต่อไป ร้อยละ 92.49 และเห็นว่าไม่ควรมีโทษประหารชีวิตต่อไป ร้อยละ 7.51

(5) คดีที่ผู้กระทำความผิดสมควรได้รับโทษประหารชีวิตมากที่สุด พบว่าเป็นผู้กระทำความผิดในคดีฆ่าข่มขืน ร้อยละ 54.45 ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีที่ร้ายแรง ร้อยละ 23.95 เป็นคดีฆ่าคนตายโดยเจตนา ร้อยละ 16.68 ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด ร้อยละ 2.42 ผู้กระทำความผิดในคดีก่อการร้าย ร้อยละ 0.95 ผู้กระทำความผิดในคดีทุจริตคอร์รัปชัน ร้อยละ 0.86 และไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ ร้อยละ 0.69

6.2.3 การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจากสำนักข่าวและเพจเฟซบุ๊กต่อการให้โทษประหารชีวิตกับอาชญากรรมร้ายแรง ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 8 การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้โทษประหารชีวิตกับอาชญากรรมร้ายแรง

สำนักข่าว/เพจเฟซบุ๊ก	เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)
SPRING NEWS	97	3
NATION	95	5
ไทยรัฐ	96	4
WORKPOINT NEWS	94	6
SANOOK NEWS	97	3
PPTV	94	6
คมชัดลึก	92	8
เพจ DRAMA ADDICT	96	4
เพจข่าวก้าว	94	6

จากการสังเคราะห์ข้อเท็จจริงข้างต้นแล้ว ปรากฏว่า กระแสสังคมส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้โทษประหารชีวิตกับผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรมร้ายแรง แต่ในส่วนขององค์กรด้านสิทธิมนุษยชน ยังคงแสดงจุดยืนคัดค้านการใช้โทษประหารชีวิตในทุกกรณี

6.3 การสำรวจความคิดเห็นครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นผ่านการจัดการสัมมนาวิชาการจากหน่วยงานและสถาบันการศึกษา กล่าวคือ

6.3.1 ภายหลังจากการบังคับโทษประหารชีวิตเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561 ได้มีหน่วยงานและสถาบันการศึกษาจัดการสัมมนาวิชาการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีแสดงทัศนะจากทั้งผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม นักวิชาการ ประชาชนทั่วไป ได้แก่ การเสวนาวิชาการ หัวข้อ “โทษประหารชีวิตแก้ปัญหาสังคมไทยหรือไม่” จัดโดยคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2561 และการเสวนาวิชาการ หัวข้อ “ทางออกโทษประหาร กับปัญหากระบวนการยุติธรรม” จัดโดยสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2561

6.3.2 สรุปความคิดเห็นผ่านการจัดการสัมมนาวิชาการ โดยผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้มีการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายทั้งเห็นด้วยและเห็นต่างกันออกไป ดังนี้

(1) มุมมองจากกลุ่มนักวิชาการด้านอาชญาวิทยาและผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมายส่วนใหญ่เห็นว่าประเทศไทยควรยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเห็นว่าการบังคับโทษนั้นต้องกระทำเพื่อให้บุคคลนั้นดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไปได้ การลงโทษควรเน้นที่การพัฒนามนุษย์หรือเพื่อความเปลี่ยนแปลงนั้น คือใช้โทษเพื่อการสร้างสรรค์พัฒนามนุษย์ไม่ควรใช้โทษเพื่อไปทำลายมนุษย์ด้วยกันเอง โดยประเทศใดก็ตามที่จะมั่นคงและนำไปสู่การบังคับโทษที่มีประสิทธิภาพ กระบวนการยุติธรรมต้องมีประสิทธิภาพด้วย และเห็นว่าการลงโทษประหารชีวิตอาจเป็นการบังคับโทษที่ “ถูกใจแต่ไม่ถูกต้อง” คือถูกใจประชาชนแต่ไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายในการลงโทษหรือหลักสากล หรือว่าถูกต้องแต่ไม่ถูกใจ

(2) มุมมองจากภาคประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่มองว่าโทษประหารชีวิตยังมีความจำเป็นอยู่ เพราะเกรงว่าหากไม่มีโทษประหารชีวิต ผู้ที่ทำความผิดร้ายแรงเมื่อออกมาก็จะทำความผิดซ้ำ ยิ่งหากมีการอภัยโทษบุคคลเหล่านั้นก็จะติดคุกไม่นานแล้วออกมาทำความผิดอีก ดังนั้น หากจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตก็ควรเตรียมมาตรการในการตั้งเงื่อนไขการอภัยโทษให้รัดกุมยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม บทสรุปของเวทีเสวนาทั้งสองครั้งข้างต้นจึงไม่อาจสรุปได้ชัดเจนว่าควรจะสนับสนุนหรือคัดค้านโทษประหารชีวิต แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้เข้าร่วมเสวนาเห็นตรงกันคือ การยกเลิกโทษประหารชีวิตจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับมติมหาชนควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหา

อาชญากรรมและความเหลื่อมล้ำในสังคมต่าง ๆ และต่างเห็นพ้องว่ากระแสโลกพร้อมด้วยแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนสากลกำลังก้าวเดินไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตและประเทศไทยก็ควรต้องทำตามในบริบทที่เหมาะสมรอบคอบและค่อยเป็นค่อยไป

7. ข้อห่วงใยขององค์กรนิรโทษกรรมสากล (AMNESTY INTERNATIONAL)

จากการบังคับโทษประหารชีวิตต่อนักโทษเด็ดขาดชายฉกรรจ์ หลงจิ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561 ที่ผ่านมา เป็นผลให้องค์กรนิรโทษกรรมสากลมีจดหมายเปิดผนึกถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เรียกร้องให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยให้เหตุผลว่าโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ที่ทุกคนมีสิทธิเสมอกันการใช้โทษประหารชีวิตย่อมมีความเสี่ยงที่จะมีการเลือกปฏิบัติ เพราะส่วนใหญ่ของนักโทษที่ถูกประหารคือคนยากจน คนด้อยโอกาส ในขณะที่สังคมจำนวนหนึ่งก็เห็นต่างจากองค์กรนิรโทษกรรมสากลต่อการเรียกร้องให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะเห็นว่าเป็นการลงโทษที่ผู้กระทำความผิดสมควรได้รับ ทั้งนี้ ข้อห่วงใยขององค์กรนิรโทษกรรมสากลสามารถชี้แจงในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

7.1 การดำเนินการของกระทรวงยุติธรรมเกี่ยวกับการจัดเวทีอภิปรายเกี่ยวกับประโยชน์จากการยกเลิกโทษประหารชีวิต รวมทั้งความจำเป็นที่จะต้องชี้แจงให้สาธารณะทราบถึงแง่มุมด้านสิทธิมนุษยชนที่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเชิงบังคับสำหรับความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด แต่การประกาศว่าได้ประหารชีวิตนายฉกรรจ์ หลงจิเป็นเรื่องที่ฉับพลันและก่อให้เกิดข้อกังวล

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน กระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักโดยจัดการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้และความตระหนักในประเด็นการรณรงค์ยกเลิกโทษประหารชีวิต และรับฟังความคิดเห็นมาตรการและแนวทางต่าง ๆ รองรับหากมีการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต โดยได้ดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

1. ศึกษาความเป็นไปได้และรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับยกเลิกโทษประหารชีวิตตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2556)

- ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในและต่างประเทศ โดยภายในประเทศได้ดำเนินการศึกษากฎหมายทุกฉบับที่มีการประหารชีวิต รวมถึงลักษณะแห่งคดีหรือความร้ายแรงของคดีที่มีการลงโทษ สติคดีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษประหารชีวิตและสถิติของการบังคับโทษประหารชีวิตของประเทศไทยย้อนหลัง 10 ปี จนถึงปัจจุบัน และสำหรับภายนอกประเทศ ได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลประเทศต่างๆ ทั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตและประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิต รวมถึงมาตรการ แนวทางของประเทศต่างๆ เพื่อมารองรับหากมีการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต พร้อมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานดังกล่าว

- สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม/เหยื่ออาชญากรรม/บุคคลที่เคยได้รับคำพิพากษาตัดสินให้รับโทษประหารชีวิต และประชาชนทั่วไป จำนวน 27 คน

- สร้างความตระหนักและรับฟังความคิดเห็น ผ่านการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ภายใต้วีธีชื่อ “โทษประหารชีวิตยังจำเป็นต่อสังคมไทยหรือไม่” ครอบคลุมทั้ง 4 ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร จากผู้แทนของทุกภาคส่วน จำนวน 1,073 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้และความตระหนักในประเด็นการรณรงค์ยกเลิกโทษประหารชีวิต และรับฟังความคิดเห็นมาตรการและแนวทางต่างๆ รองรับ หากมีการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต

- รับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หัวข้อ “เปิดรับฟังความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับมาตรการและแนวทางรองรับ หากมีการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต” โดยมีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน 1,301 คน ซึ่งผลการรับฟังความคิดเห็น ผลปรากฏว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 73 ยังคงให้มีโทษประหารชีวิตอยู่ ซึ่งเป็นการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มีการให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวผ่านช่องทางเว็บไซต์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ แต่เมื่อมีการจัดรับฟังความคิดเห็น โดยก่อนการให้ความรู้ (Pretest) ร้อยละ 47 มีความเห็นว่าประเทศไทยควรมีโทษประหารชีวิตอย่างยิ่ง แต่ภายหลังการให้ความรู้ (Post-test) ความคิดเห็นที่ควรมีโทษประหารชีวิตอย่างยิ่งมีจำนวนลดลงเหลือร้อยละ 41 และอัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า “น่าจะให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตมีจำนวนเพิ่มขึ้น” และได้มีการเปิดรับฟังข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับฐานความผิดที่ควรเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตที่ควรให้ศาลมีดุลพินิจประหารชีวิตหรือกำหนดโทษจำคุกแทนก็ได้ เช่น ฐานความผิดเกี่ยวกับการชิงทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาอันเป็นที่สักการบูชาของประชาชนหรือได้กระทำในวัด การปล้นทรัพย์หรือปล้นพระพุทธรูปเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ความผิดฐานหนีราชการ และเป็น การหนีเข้าไปอยู่พวกศัตรู หรือการใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย เป็นต้น

ตารางที่ 9 ตารางแสดงร้อยละความคิดเห็นของประชาชนในหัวข้อ “ประเทศไทยควรมีโทษประหารชีวิตหรือควรจะยกเลิกโทษประหารชีวิต”¹³

ระดับความคิดเห็น	กลุ่มที่มีการให้ความรู้				กลุ่มที่ไม่มีการให้ความรู้	
	ก่อนให้ความรู้ N=787		หลังให้ความรู้ N=644		เว็บไซต์ N=1,301	
เห็นควรมีโทษประหารชีวิต อย่างยิ่ง	46.9%	} 72.6%	41.1%	} 68.7%	73.1%	} 88%
เห็นว่าน่าจะ มีโทษประหารชีวิต	25.7%		27.3%		15%	
ไม่แน่ใจ	9.1%	9.1%	9.2%	9.2%	3%	3%
เห็นว่าน่าจะ ยกเลิกโทษประหาร ชีวิต	10.2%	} 18.3%	14.3%	} 22.1%	5.1%	} 9%
เห็นว่าควรจะ ยกเลิกโทษประหาร ชีวิตอย่างยิ่ง	8.1%		7.8%		4%	

2. ระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณากฎหมายที่ยังมีบทลงโทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องว่าฐานความผิดใดควรถูกยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ โดยจัดสัมมนาทางวิชาการ “ฐานความผิดใดควรถูกยกเลิกโทษประหารชีวิต” เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2557 ณ กรุงเทพมหานคร มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน 51 คน ซึ่งผลการประชุมสรุปได้ ดังนี้

- ฐานความผิดที่เป็นลักษณะคดีอุกฉกรรจ์ ควรคงไว้ให้มีโทษประหารชีวิต แต่ลักษณะของโทษประหารชีวิตนั้น ควรจะเปลี่ยนเป็นการใช้ดุลพินิจของศาลแทนมากกว่าที่จะเป็นโทษประหารชีวิตสถานเดียว
- สำหรับความผิดที่เกี่ยวกับการมุ่งประสังค์ต่อทรัพย์หรือยาเสพติดในบางคดี ควรจะมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต

¹³ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, บทสรุปผู้บริหารโครงการศึกษาความเป็นไปได้ของการยกเลิกโทษประหารชีวิตตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2, (กรุงเทพมหานคร: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2557), หน้า 7

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพควรมีการศึกษาในครั้งต่อไปเพื่อให้เห็นสภาพสังคมว่า ค่านิยมของสังคมเป็นอย่างไร เห็นคุณค่าของชีวิตน้อยไปหรือไม่ รวมทั้งในเรื่องของความชัดเจนของความผิดที่ทับซ้อนกันที่ยังคงมีการลงโทษที่แตกต่างกัน

- สังคมยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอาชญากรรม รวมทั้งการลงโทษ ซึ่งควรจะนำไปพิจารณาอีกครั้งหากประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต

- แนวโน้มการยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งนานาประเทศและในภูมิภาคอาเซียนมีลักษณะเป็นเชิงบวก ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานด้านการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย โดยเฉพาะพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ 2 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ที่มุ่งให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต

3. จัดสัมมนาทางวิชาการ “แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับทิศทางการบูรณาการยุติธรรมไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ให้กับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายในประเด็นการยกเลิกโทษประหารชีวิต เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2557 ณ กรุงเทพมหานคร ผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน 131 คน ส่วนใหญ่ยังคงไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่เห็นว่าควรมีการผลักดันตามแผนปฏิบัติการ (Action plan) ที่วางไว้ รวมถึงการเพิ่มดุลพินิจให้กับผู้พิพากษาในการตัดสินคดีและลดกฎหมายที่มีโทษประหารชีวิตลง

4. เผยแพร่เอกสารทางวิชาการ “รณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต ตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องต่อประเด็นการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยได้เผยแพร่ให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา และห้องสมุดของประชาชนจังหวัด ครอบคลุมทั่วประเทศ จำนวนประมาณ 1,000 แห่ง

5. ผลิตสื่อชุดนิทรรศการเคลื่อนที่รณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตตามหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

6. การให้ความร่วมมือกับองค์กรที่รณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตในการจัดกิจกรรมในโอกาสต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทุกวันที่ 10 ตุลาคมเป็นวันต่อต้านโทษประหารชีวิตสากล การเข้าร่วมกับคณะผู้แทนสหภาพยุโรป ประจำประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย เป็นต้น

7. เมื่อปี พ.ศ. 2557 ได้ศึกษาความพร้อมของประเทศไทยต่อการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ซึ่งมุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัย ศรีรัตน์ ศูนย์กฎหมายสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำหรับผลการศึกษา สรุปว่าประเทศไทยควรปฏิบัติตามข้อบทที่ 6 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนโดยเฉพาะการใช้โทษประหารชีวิตกับคดีอุกฉกรรจ์ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Committee : HRC) ได้มีข้อเสนอแนะต่อประเทศไทยว่า การที่ประเทศไทยใช้โทษประหารชีวิตกับคดีอาชญากรรมเป็นการละเมิดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เนื่องจากคดีอาชญากรรมไม่ใช่คดีที่อุกฉกรรจ์ ดังนั้น การที่ประเทศไทยจะเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฯ ฉบับที่ 2 หรือไม่นั้น ยังไม่ใช่เรื่องสำคัญเท่ากับการใช้โทษประหารชีวิตกับคดีอุกฉกรรจ์ และหากประเทศไทยจะมุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต ควรมีนโยบายแผนยุทธศาสตร์ กรอบการดำเนินงาน และกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน

ทั้งนี้ ภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์บังคับโทษประหารชีวิตแล้ว หน่วยงานและสถานศึกษาได้มีการจัดการเสวนาวิชาการเพื่อสำรวจและประมวลความคิดเห็นจากทั้งผู้ปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นักวิชาการ สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไป ซึ่งผลสรุปของการเสวนายังไม่สามารถตัดสินใจว่าจะสนับสนุนหรือคัดค้านโทษประหารชีวิต แต่ทุกฝ่ายต่างเห็นพ้องว่ากระแสโลกกำลังเดินไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต และต่างเห็นว่าผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาคือหากไม่มีโทษประหารชีวิตแล้ว สังคมไทยจะต้องปรับปรุงอะไรเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

7.2 ชื่อเรียกหรือรัฐบาลไทยให้จัดทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการเพื่อยุติการประหารชีวิตอย่างเร่งด่วน และเปลี่ยนแปลงโทษสำหรับนักโทษประหารทุกคน รวมทั้งกำหนดให้การยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งของแผนแม่บทด้านสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 4 ของประเทศไทย

การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2559 โดยที่กระทรวงยุติธรรมยังคงดำเนินการตามแนวทางการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ครั้งที่ 2/2559 เห็นชอบเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2559 ควบคู่ไปกับการส่งเสริมความตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนกับการรณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ปรับอัตราโทษความผิดบางประเภทจากที่มีโทษประหารชีวิตสถานเดียวเป็นโทษอัตราขั้นสูงสุดประหารชีวิต เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจที่จะลงโทษประหารชีวิตได้โดยไม่จำเป็นต้องวางโทษประหารชีวิตสถานเดียวเท่านั้น ซึ่งการพิจารณาว่าฐานความผิดใดควรปรับอัตราการลงโทษไม่ให้โทษประหารชีวิตเพียงอย่างเดียว ควรพิจารณาหลักเกณฑ์ในเรื่องการลงโทษประหารชีวิตในการกระทำความผิดที่ร้ายแรงที่สุด อาทิ ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ความผิดที่ส่งผลถึงความตายของผู้อื่น เป็นต้น ทั้งนี้ ปัจจุบันพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 ที่ได้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2560 มีการปรับบทบัญญัติจากโทษประหารชีวิตสถานเดียวให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการตัดสินคดีโดยการจำคุกตลอดชีวิตและปรับ 1 – 5 ล้านบาทหรือประหารชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานตามแนวทางในระยะที่ 1 ประกอบกับการจัดทำร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ครอบครอง หรือนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา 143 วรรค 2 ที่ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงบทกำหนดโทษโดยให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการตัดสินคดีโดยการจำคุกตลอดชีวิตและปรับ 1 – 5 ล้านบาทหรือประหารชีวิตได้เช่นกัน จากเดิมที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นโทษประหารชีวิตสถานเดียว

ระยะที่ 2 ยกเลิกโทษประหารชีวิตในบางฐานความผิด โดยเฉพาะฐานความผิดที่ไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองโดยเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือมีมาตรการอื่น ๆ ทดแทน ทั้งนี้ ปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งได้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2561 ที่ผ่านมา ได้มีการปรับปรุงบทกำหนดโทษในหมวด 11 โดยยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมดเหลือไว้แต่เพียงโทษสูงสุดที่เป็นการจำคุกตลอดชีวิตเท่านั้น

ระยะที่ 3 ยกเลิกโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่เหลือทั้งหมด อันเป็นระยะท้ายสุดของการดำเนินการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลไทยมีแนวโน้มในการนำแนวคิดเกี่ยวกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง การปรับแก้ไขบทลงโทษหรือยกเลิกฐานความผิดโทษประหารชีวิตจึงมีความจำเป็นจะต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและค่อยเป็นค่อยไป ทั้งยังต้องศึกษาข้อมูลให้ครบถ้วนรอบด้านเพื่อให้สังคมเกิดแรงต้านในระดับน้อยและคล้อยตามให้มีการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตอย่างสมบูรณ์

แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่กฎหมายฉบับใดที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีบทลงโทษเป็นโทษประหารชีวิต และศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิต การบังคับโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาจะต้องดำเนินการให้

เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดอยู่ตราบเท่าที่กฎหมายนั้นยังคงมีผลใช้บังคับจนกว่ากฎหมายนั้นจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ฐานความผิดเปลี่ยนแปลงไป ดังตัวอย่างของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ที่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมดเหลือไว้แต่เพียงโทษสูงสุดที่เป็น การจำคุกตลอดชีวิตแล้ว

8. บทวิเคราะห์แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในระยะต่อไป

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลสถานการณ์การลงโทษและการบังคับโทษประหารชีวิตทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ สามารถวิเคราะห์แนวทางการดำเนินการในระยะต่อไปของประเทศไทยได้ดังนี้

8.1 แนวโน้มของการใช้โทษประหารชีวิตในหลายประเทศทั่วโลกมีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ โดยมีประเทศจำนวน 3 ใน 4 ของโลกที่มีการยุติโทษประหารชีวิตทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติแล้ว โดยปัจจุบัน กระแสประชาคมโลกมีแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนไป เพราะเริ่มมองถึงปัจจัยต่างๆ ในสังคมที่หล่อหลอมขัดเกลาผู้กระทำความผิด ประกอบกับกระแสสิทธิมนุษยชนที่เป็นกระแสสากล และแรงผลักดันจากนานาชาติตลอดจนองค์กรสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ทำให้เกิดการผลักดันให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในหลายประเทศ ซึ่งขณะนี้ยังมีเพียงอีก 56 ประเทศที่อยู่ในสถานะยังคงโทษประหารชีวิตเช่นเดียวกับประเทศไทย ในขณะที่อีก 142 ประเทศ ได้ยกเลิก ยังคงเฉพาะการกระทำความผิดในทางอาญา และยกเลิกในทางปฏิบัติแล้ว ซึ่งประเทศไทยควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตในท้ายที่สุด

8.2 โทษประหารชีวิต ถือเป็นบทลงโทษที่มีผลทางจิตใจและสามารถปลุกความรู้สึกร่วมของสังคมไทยได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ภายหลังการบังคับโทษประหารชีวิตครั้งที่ผ่านมา จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ การสำรวจความคิดเห็นในภาพรวมของประชาชนตั้งแต่วันที่ 19 - 22 มิถุนายน 2561 ดำเนินการโดยกรมราชทัณฑ์ การสำรวจความคิดเห็นครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นผ่านการเก็บข้อมูลทางสถิติ (Poll) ตั้งแต่วันที่ 18 - 26 มิถุนายน 2561 ดำเนินการสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และการสำรวจความคิดเห็นครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นผ่านการจัดการสัมมนาวิชาการจากหน่วยงานและสถาบันการศึกษา จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ การเสวนาวิชาการ หัวข้อ “โทษประหารชีวิตแก้ปัญหาสังคมไทยหรือไม่” จัดโดยคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2561 และการเสวนาวิชาการ หัวข้อ “ทางออกโทษประหาร กับปัญหากระบวนการยุติธรรม” จัดโดยสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2561 ต่างพบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้ประเทศไทยมีโทษประหารชีวิต ส่วนผลที่ได้จากการเสวนาทางวิชาการที่มีต่อเรื่องการประหารชีวิตก็ยังไม่ได้สามารถสรุปได้ในทิศทางใด ทิศทางหนึ่งว่าจะเห็นด้วยหรือคัดค้านโดยทันที หากแต่ต้องใช้เวลาที่จะต้องสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชน ดังนั้น การปรับแก้ไขบทลงโทษหรือยกเลิกโทษประหารชีวิตจึงมีความจำเป็นจะต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและละมุนละม่อม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลความจำเป็นในการปรับปรุงบทลงโทษดังกล่าว จนเป็นที่ยอมรับในสังคมส่วนใหญ่

8.3 งานวิจัยทั้งจากในและต่างประเทศหลายฉบับมีข้อสรุปที่เป็นไปทั้งสนับสนุนและโต้แย้งว่าโทษประหารชีวิตมีผลต่อการยับยั้งผู้กระทำความผิดได้จริง แต่ปัจจัยร่วมกันคือทัศนคติของประชาชนในสังคมเกี่ยวกับความกลัวเกรงต่อโทษประหารชีวิตจะมีมากหรือน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของเจ้าพนักงานในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายว่ามีความเข้มงวดจริงจังเพียงใด ซึ่งรัฐบาลต้องให้ความสำคัญและเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่ถูกต้อง แน่นอน รวดเร็ว เพื่อเป็นการป้องปรามผู้กระทำความผิดสร้างความเชื่อมั่นกับประชาชน และเป็นหลักประกันว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษ

8.4 รัฐบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาว่า กระบวนการยุติธรรมไทยจะต้องเตรียมการอย่างไรเพื่อรองรับการยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการสร้างความเชื่อมั่นด้านกระบวนการยุติธรรมให้แก่ “ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม” โดยต้องให้ความสำคัญคุ้มครองผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญาที่มีมาตรฐานสากลตาม “ปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ” ขององค์การสหประชาชาติอันมีกรอบความคิดหลักว่า โดยที่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมต้องเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (Access to Justice and fair treatment) โดยเหยื่อจะต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความเมตตา เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวดเร็ว ไม่มีค่าใช้จ่ายมาก มีโอกาสได้ทราบกำหนดระยะเวลาการดำเนินการและความคืบหน้าของการดำเนินคดีจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ รวมถึงรัฐจะต้องจัดหาและสนับสนุนให้เหยื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) โดยที่เหยื่อจะต้องมีโอกาสเลือกดำเนินคดีทั้งที่เป็นคดีอาญา คดีปกครอง คดีแพ่งหรือการดำเนินการที่เป็นการระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution - ADR) ทั้งที่เป็นการไกล่เกลี่ยและอนุญาโตตุลาการ การได้รับโอกาสชดเชยความเสียหายโดยผู้กระทำผิด (Restitution) เป็นการชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมโดยผู้กระทำผิดเอง เป็นหนทางที่ผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดโดยวิธีการที่สร้างสรรค์เพื่อให้ผู้กระทำผิดต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน อันจะเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำผิดคลายความโกรธแค้นหรือทำให้ความสัมพันธ์กลับคืนมาได้อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมจะต้องได้รับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ (Compensation) ซึ่งเป็นความช่วยเหลือจากรัฐที่อาจไม่ใช่การช่วยเหลือทางการเงิน กล่าวคือหากผู้เสียหายไม่สามารถได้รับค่าชดเชยจากผู้กระทำผิดได้เต็มจำนวน รัฐก็ต้องพยายามจัดให้มีการจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้เสียหาย โดยรัฐจะต้องให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนด้านอื่น ๆ ด้วย (Assistant and Support) ไม่ว่าจะเป็นการเยียวยาจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก การรักษาพยาบาล การช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์ รวมถึงตลอดถึงการช่วยเหลือทางกฎหมายในรูปแบบของการให้คำปรึกษา การจัดหาทนายความ รวมถึงการสนับสนุนให้เหยื่อเข้าไปเป็นโจทก์ร่วมในคดี โดยที่รัฐต้องแจ้งให้ผู้เสียหายทราบสิทธิที่ตนมีและการช่วยเหลือที่พึงได้รับต่าง ๆ ด้วย

การดำเนินการของรัฐเหล่านี้เป็นไปเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีว่าความสูญเสียของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมนั้นมิได้ถูกละเลยและจะได้รับความยุติธรรมจากความสูญเสียหรือเสียหายที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันรัฐก็มีหน้าที่ที่จะต้องแก้ไขช่องว่างกระบวนการยุติธรรมที่ทำให้เกิดปัญหา ได้แก่ ช่องว่างระหว่างประชาชนทั่วไปกับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นความรู้สึกไม่เชื่อถือ ไม่ยอมรับในกระบวนการยุติธรรม เช่น ไม่ยอมรับคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัย นี่คือการเกิดช่องว่างระหว่างประชาชนกับกระบวนการยุติธรรม ต้องเติมเต็มคือต้องอธิบายทำความเข้าใจว่ากระบวนการยุติธรรมทำงานอย่างไร เพื่อให้เกิดผลอย่างไร ช่องว่างของประชาชนที่เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมเพื่อความยุติธรรม แต่กลับเข้าไม่ถึงเพราะถูกกีดกัน มีค่าใช้จ่ายที่แพงและใช้เวลายาวนานมากเกินไปที่จะรอได้ ทำให้คนล้มเลิกความคิดที่จะแสวงหาความเป็นธรรม และช่องว่างระหว่างองค์กรในกระบวนการยุติธรรมด้วยกันเอง นั่นคือการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างองค์กรในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และทนายความ นอกจากนี้ รัฐควรปรับโครงสร้างทางสังคม การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจให้ประชาชนในสังคมได้มีความเสมอภาคและเท่าเทียม รวมทั้งมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรม รวมถึงการสร้างกลไกนิรภัยทางสังคม สัญญาณเตือนภัย และการช่วยเหลือกันทั่วทั้งที่ ตลอดจนจนการป้องกันการเกิดอาชญากรรมในทุกพื้นที่ อันจะทำให้มีความมั่นใจมากขึ้นในเรื่องความปลอดภัยในสังคม ซึ่งหากกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็ว ประชาชนรู้สึกปลอดภัย ก็จะเป็นสิ่งที่ตอบสนองให้กับประชาชนได้ดีกว่าลงโทษที่รุนแรงดังเช่นโทษประหารชีวิต

8.5 สำหรับการดำเนินการในระยะต่อไปกระทรวงยุติธรรมยังคงดำเนินการตามแนวทางการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2559 ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ครั้งที่ 2/2559 เห็นชอบเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2559 ควบคู่ไปกับการส่งเสริมความตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนกับการรณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ปรับอัตราโทษความผิดบางประเภทจากที่มีโทษประหารชีวิตสถานเดียวเป็นโทษอัตราขั้นสูงสุดประหารชีวิต เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจที่จะลงโทษประหารชีวิตได้โดยไม่ต้องวางโทษประหารชีวิตสถานเดียวเท่านั้น ซึ่งการพิจารณาว่าฐานความผิดใดควรปรับอัตราการลงโทษไม่ให้โทษประหารชีวิตเพียงอย่างเดียว ควรพิจารณาหลักเกณฑ์ในเรื่องการลงโทษประหารชีวิตในการกระทำความผิดที่ร้ายแรงที่สุด อาทิ ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ความผิดที่ส่งผลถึงความตายของผู้อื่น ทั้งนี้ ปัจจุบันพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 ที่ได้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2560 มีการปรับบทบัญญัติจากโทษประหารชีวิตสถานเดียวให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการตัดสินคดีโดยการจำคุกตลอดชีวิตและปรับ 1 – 5 ล้านบาทหรือประหารชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานตามแนวทางในระยะที่ 1 ประกอบกับการจัดทำร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ครอบครอง หรือนำผ่านซึ่งยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ตามมาตรา 143 วรรค 2 ที่ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงบทกำหนดโทษโดยให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการตัดสินคดีโดยการจำคุกตลอดชีวิตและปรับ 1 – 5 ล้านบาทหรือประหารชีวิตได้เช่นกัน จากเดิมที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นโทษประหารชีวิตสถานเดียว

ระยะที่ 2 ยกเลิกโทษประหารชีวิตในบางฐานความผิด โดยเฉพาะฐานความผิดที่ไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองโดยเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือมีมาตรการอื่น ๆ ทดแทน การดำเนินการในระยะนี้จะเป็นการพิจารณาว่าความผิดใดที่ไม่ควรมีโทษประหารชีวิต เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่มีผลทำให้คนตาย หรือความผิดฐานลักทรัพย์พระพุทธรูปในทางศาสนา ความผิดเกี่ยวกับราชการทหาร ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ส่วนความผิดที่ร้ายแรงและประทุษร้ายต่อชีวิต เช่น ฆ่าคนโดยไตร่ตรองไว้ก่อน หรือความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ น่าจะยังคงโทษประหารชีวิตไว้ ทั้งนี้ ในหลักสากล คงยอมให้มีโทษประหารชีวิตกับความผิดที่ร้ายแรงที่สุด ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นความผิดที่ประทุษร้ายต่อชีวิตเป็นหลัก ทั้งนี้ ปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ซึ่งได้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2561 ที่ผ่านมา ได้มีการปรับปรุงบทกำหนดโทษในหมวด 11 โดยยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมดเหลือไว้แต่เพียงโทษสูงสุดที่เป็นการจำคุกตลอดชีวิตเท่านั้น

ระยะที่ 3 ยกเลิกโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่เหลือทั้งหมด อันเป็นระยะท้ายสุดของการดำเนินการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลไทยมีแนวโน้มในการนำแนวคิดเกี่ยวกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การปรับแก้ไขบทลงโทษหรือยกเลิกฐานความผิดโทษประหารชีวิตจึงมีความจำเป็นจะต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและค่อยเป็นค่อยไป ทั้งยังต้องศึกษาข้อมูลให้ครบถ้วนรอบด้านเพื่อให้สังคมเกิดแรงต้านในระดับน้อย ทั้งยังคงต้องพิจารณาต่อไปว่า หากยกเลิกแล้ว จะมีผลต่อการลดความผิดอาญาหรือไม่ หากปรากฏว่า ความผิดที่ไม่มีโทษประหารชีวิต มีสถิติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับก่อนที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต อาจมีแนวคิดที่จะนำโทษประหารชีวิต กลับมาบัญญัติไว้อีกหลังจากยกเลิกไปแล้ว ดังเช่นประสบการณ์ของสหรัฐอเมริกา ที่บางมลรัฐนำโทษประหารชีวิตเข้ามาใช้บังคับใหม่อีกครั้งหลังจากที่ยกเลิกไปแล้ว เพราะมีอาชญากรรมสูงขึ้น

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 และความมุ่งหมายที่จะขับเคลื่อนแนวทางการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตทั้งสามระยะตามมติ

คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2561 ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 4 ที่อยู่ในระหว่างการยกร่าง และเก็บข้อมูลระดับพื้นที่ ตลอดจนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะที่ประเทศไทยได้ตอบรับ และคำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไก Universal Periodic Review รอบที่ 2 (พ.ศ. 2559 - 2563) ทั้งในเรื่องการ เข้าเป็นภาคีกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน กระบวนการยุติธรรม การอำนวยความสะดวกยุติธรรม เพื่อเป็นตัววัดความก้าวหน้าด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ

8.6 ในกรณีที่กฎหมายฉบับใดที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีบทลงโทษเป็นโทษประหารชีวิต และศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิต การบังคับโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดอยู่ตราบเท่าที่กฎหมายนั้นยังคงมีผลใช้บังคับจนกว่ากฎหมายนั้นจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ฐานความผิดเปลี่ยนแปลงไป ดังตัวอย่างของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ที่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมดเหลือไว้แต่เพียงโทษสูงสุดที่เป็น การจำคุกตลอดชีวิตแล้ว

บรรณานุกรม

เอกสาร

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. เอกสารทางวิชาการ รณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล. กรุงเทพมหานคร: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. 2557.

กรมราชทัณฑ์. วันที่ 28 มิถุนายน 2561. ลับ ที่ ยธ 0706.4/813. การบังคับโทษประหารชีวิต

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. การศึกษาวิจัยเรื่องการเพิ่มดุลพินิจให้กับศาลในฐานความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิตสถานเดียวหรือลดฐานความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิตและเสนอแนะมาตรการอื่นที่เหมาะสมรองรับ. กรุงเทพมหานคร: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2561.

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. บทสรุปทางวิชาการ “แนวทางความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทยตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล. กรุงเทพมหานคร: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2557.

_____. บทสรุปผู้บริหารโครงการศึกษาความเป็นไปได้ของการยกเลิกโทษประหารชีวิตตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2557

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พุทธศักราช 2552 – 2556)

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2560. เล่มที่ 134 ตอนที่ 5 ก (15 มกราคม 2560)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิตในปี พ.ศ. 2560, [ออนไลน์], 2560, แหล่งที่มา:https://www.amnesty.or.th/files/4815/2344/5493/DP_2017_Report_Thai.pdf [2017, December 31].

_____. โทษประหารชีวิต 2560: ข้อเท็จจริงและตัวเลข, [ออนไลน์], 2561, แหล่งที่มา: https://www.amnesty.or.th/files/3815/2344/5544/Fact_and_Figures_DP_2017_Thai.pdf [2019 March 18]

Death Penalty Information Center, The Death Penalty in 2018: Year End Report, Available from: <https://deathpenaltyinfo.org/documents/2018YrEnd.pdf> [Online], [18 March 2019]

สำนักงานกิจการยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรม

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 9 ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา

ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทร. 0 2141 3666 แฟกซ์ 0 2143 8933

www.oja.go.th